

Kallelse

Vård- och omsorgsnämnden kallas till sammanträde

Tid: Tisdagen den 1 april 2014 kl. 18.00

Plats: Largen, plan 1, Alceahuset, Hackstavägen 22

(Sammanträdesrum Largen är reserverat för majoriteten kl. 16.30-18.00.

Sammanträdesrum Losjön, plan 1 är reserverat för oppositionen kl. 17.00-18.00)

Övrig information:

Vänligen anmäl eventuellt förhinder till Linda Turula, linda.turula@osteraker.se

På uppdrag av ordförande Mikael Ottosson (KD)



Linda Turula

Administrativ samordnare

Dagordning

1. Val av justerare samt tid och plats för justering
2. Fastställande av dagordning
3. Beredning (den 24 mars 2014)

Informationsärenden

4. Information om beräkningsgrunder för egenavgifter vid biståndsbedömd hjälp för äldre
5. Vård- och omsorgsnämndens månadsuppföljning per 2014-02-28
6. Analys av Vård- och omsorgsnämndens budgetunderskott 2013 (delas ut på sammanträdet)
7. Rapporter, utredningar och anmälningar enligt Lex Sarah under mars 2014 (sekretess, finns bland individärendena)

Beslutsärenden

8. Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsplan 2014-2016, budget 2014
9. Överenskommelse om kostnadsfördelning av läkemedel och läkemedelsnära produkter mellan Stockholms läns landsting och länets kommuner
10. Projektdirektiv till hälsoprojekt för personer 75 år och äldre i Österåker

11. Fördelning av medel till Vårdbo och trygghetsboenden för sociala respektive fysiska aktiviteter samt till träffpunktsverksamhet i glesbygd
12. Uppföljning av personlig assistans
13. Svar på revisionsrapport – Granskning av kommunens långsiktiga och strategiska planering inom äldreomsorgen och LSS
14. Årlig redovisning av socialförvaltningens arbete med det systematiska arbetsmiljöarbetet, SAM

15. Individärenden

- 15.1 Omprövning av barnboende enligt LSS
- 15.2 Omprövning av bostad med särskild service för barn och ungdomar
- 15.3 Omprövning av korttidsvistelse
- 15.4 Ansökan om elevhemsboende
- 15.5 Ansökan om korttidsvistelse i form av sommarläger
- 15.6 Ansökan om korttidsvistelse i form av sommarläger
- 15.7 Ansökan om korttidsvistelse i form av sommarläger
- 15.8 Ansökan om korttidsvistelse i form av sommarläger
- 15.9 Ansökan om ledsagarservice i form av sommarläger
- 15.10 Ansökan om ledsagarservice i form av sommarläger
- 15.11 Ansökan om ledsagarservice i form av sommarläger
- 15.12 Omprövning av personlig assistans
- 15.13 Omprövning av daglig verksamhet
- 15.14 Omprövning av HVB-boende i familjehem
- 15.15 Omprövning av HVB-boende
- 15.16 Omprövning av HVB-boende
- 15.17 Särskild ersättning för korttidsvistelse LSS (delas ut på sammanträdet)

16. Anmälan delegationsbeslut

- 16.1 Ordförandebeslut 2014-03-14 ang. ansökan om hemtjänst och ledsagning (bifogas)
- 16.2 Delegationslistor Procapita 2014-02-01 – 2014-02-28 (finns i pärmen)

17. Delgivningar

- 17.1 Dom från Förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 16176-13 (finns i pärmen)
- 17.2 Dom från Förvaltningsrätten i Stockholm i mål nr 17523-13 (finns i pärmen)
- 17.3 SCB - Utjämning av LSS-kostnader mellan kommuner, utjämningsåret 2014, reviderat utfall (finns i pärmen)
- 17.4 Patientnämndens förvaltning: Inga klagomål registrerade hos Patientnämndens förvaltning för perioden 2014-02-01 – 2014-02-28 (finns i pärmen)

5.

**Vård- och omsorgsnämndens
månadsuppföljning per 2014-02-28**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Datum 2014-03-26

Dnr VON 2014/0038-042

Till Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämndens månadsuppföljning per 2014-02-28

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

1. Månadsuppföljning per 2014-02-28 och prognos per 2014-12-31 noteras.
2. Månadsuppföljning och prognos överlämnas till Kommunstyrelsen.


Bakgrund

Nämndens utfall för perioden uppgår till -83 282 vilket motsvarar 98 % av periodbudgeten. Bokslutsprognosen visar ingen avvikelse mot budget.

Bilagor

1. ” Ekonomisk uppföljning per den 28 februari, Vård- och omsorgsnämnden”

Anne Simmasgård
Förvaltningschef



Emma Hellman
Controller

Expedieras

Kommunstyrelsen

Emma Hellman
Controller

Ekonomisk uppföljning per den 28 februari, Vård- och omsorgsnämnden

Ekonomisk sammanställning

Driftsredovisning per slag (belopp i tkr)	HELÅR				PERIOD: JAN - FEB			
	Budget 2014	Prognos 2014	Budget- avvikelse	Utfall 2013	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse	%
Verksamhetens intäkter								
Avgifter	21 320	21 320	0	21 070	3 553	3 690	137	104%
Övriga intäkter	44 680	44 680	0	51 771	7 447	5 473	-1 974	73%
Summa intäkter	66 000	66 000	0	72 841	11 000	9 163	-1 837	83%
- Varav Interna intäkter								
Verksamhetens kostnader								
Personalkostnader	-23 019	-23 019	0	-23 180	-3 837	-3 744	93	98%
Lokal kostnader	-39 753	-39 753	0	-38 604	-6 626	-6 157	469	93%
Kapitalkostnader	-1 298	-1 298	0	-949	-216	-119	97	55%
Köp av verksamhet	-487 979	-487 979	0	-481 394	-81 330	-77 060	4 270	95%
Övriga kostnader	-24 951	-24 951	0	-26 882	-4 159	-5 365	-1 207	129%
Summa kostnader	-577 000	-577 000	0	-571 009	-96 167	-92 445	3 722	96%
- Varav interna kostnader								
Verksamhetens nettokostnad	-511 000	-511 000	0	-498 169	-85 167	-83 282	1 885	98%

Driftsredovisning per verksamhet (belopp i tkr)	HELÅR				PERIOD: JAN - FEB			
	Budget 2014	Prognos 2014	Budget- avvikelse	Utfall 2013	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse	%
Nämnd och ledningsstab	-29 133	-29 133	0	-22 130	-4 856	-5 190	-334	107%
Särskilt boende	-124 187	-124 187	0	-118 187	-20 698	-19 456	1 242	94%
Korttidsplatser äldreomsorg	-38 665	-38 665	0	-40 465	-6 444	-5 272	1 172	82%
Hemtjänst	-89 748	-89 748	0	-88 301	-14 958	-14 798	160	99%
Övrig äldreomsorg	-9 650	-9 650	0	-8 294	-1 608	-694	913	43%
Korttids LSS	-18 953	-18 953	0	-19 076	-3 159	-3 765	-606	119%
LSS-boende	-96 529	-96 529	0	-97 558	-16 088	-15 654	435	97%
Daglig verksamhet LSS	-30 761	-30 761	0	-30 675	-5 127	-5 198	-71	101%
Övrig LSS-verksamhet	-7 684	-7 684	0	-7 752	-1 281	-1 227	54	96%
Vård psyk funktionshindrade	-17 679	-17 679	0	-14 264	-2 947	-3 056	-110	104%
Övrig omsorg psyk funk hindr	-11 162	-11 162	0	-15 428	-1 860	-2 619	-759	141%
Personlig assistans LSS	-11 949	-11 949	0	-11 885	-1 991	-2 193	-202	110%
Personlig assistans SFB	-23 510	-23 510	0	-22 816	-3 918	-3 769	150	96%
Personligt Ombud	-1 390	-1 390	0	-1 340	-232	-392	-161	169%
Verksamhetens nettokostnad	-511 000	-511 000	0	-498 169	-85 167	-83 282	1 884	98%

Sammanfattning

Nämndens utfall för perioden uppgår till -83 282 vilket motsvarar 98 % av periodbudgeten. Bokslutsprognosen visar ingen avvikelse mot budget.

Kommentarer till periodens utfall

Utfallet per den 28 februari visar en positiv avvikelse med 1 885 tkr mot periodbudgeten. Intäkterna är för perioden är drygt 1,8 mkr lägre än budgeterat men kostnaderna visar samtidigt på ett överskott på drygt 3,7 mkr mot budget.

I samband med årsskiftet 2014 införde kmmunen ett nytt ekonomisystem och en ny kodplan. Detta har fått konsekvenser för uppföljningen. 2014 års preliminära budget har fördelats enligt 2013 års kodplan där köp av stödverksamhet och köp av huvudverksamhet ingick i köp av verksamhet. I och med bytet till den nya kodplanen har anpassningar gjorts till SCB och SKL, vilket innebär att köp av verksamhet endast omfattar köp av huvudverksamhet. Detta är en förklaring till varför ett underskott finns på övriga kostnader samtidigt som köp av verksamhet visar ett stort överskott. Budgeten kommer att justeras för att underlätta jämförelser. Ytterligare överskott under köp av verksamhet förklaras av viss osäkerhet vid uppbokningar av vårdkostnader samt att vissa ersättningar, bland annat vad gäller Trygghetsboende till produktionen inte har gjorts. Dessa utbetalningar beräknas vara klara till marsuppföljningen.

På grund av nämnda byten så har flera kostnader hamnat under felaktiga verksamhetsområden. Samtliga kostnader tillhör Vård- och Omsorgsnämnden men redovisas i vissa fall på fel verksamhetsområden. Korrigeringar av felaktiga bokföringar pågår och kommer att vara klara till marsuppföljningen. I och med osäkerhet kring bokföring och uppbokningar har ingen analys av utfall per verksamhetsområde gjorts per sista februari.

Kommentar till bokslutsprognos

Med hänsyn tagen till den bokföringstekniska problematiken så redovisar nämnden ingen prognosavvikelse mot budget.

8.

**Vård- och omsorgsnämndens
verksamhetsplan 2014-2016, budget 2014**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Datum 2014-03-25

Dnr VON 2014/0033-041

Till Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsplan 2014-2016, budget 2014

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

Godkänna verksamhetsplan för 2014-2016 och budget 2014 enligt förvaltningens förslag.

Bakgrund

Vård- och omsorgsnämndens budgetram för 2014 uppgår till 511 000 tkr för år 2014. Det innebär en ökad ram för nettokostnader uppgående till 21,7 mkr jämfört med budget 2013. Förändringen förklaras främst av indexuppräknings motsvarande 8,1 mkr samt volymökningar motsvarande 13,1 mkr.

Tidigare beredning

- Vård- och omsorgsnämnden 2014-03-04, VON § 2:9

Bilagor

1. "Vård- och omsorgsnämndens verksamhetsplan 2014-2016, budget 2014"

Anne Simmasgård
Förvaltningschef



Emma Hellman
Controller

Expedieras

Kommunstyrelsen

Vård- och omsorgsnämnden Verksamhetsplan 2014-2016, Budget 2015-16



2013-03-21

Ordförande: Mikael Ottosson
Förvaltningschef: Anne Simmasgård

Ekonomisk sammanställning

Driftredovisning per slag tkr	Budget 2013	Budget 2014	Plan 2015 exkl prisutv.	Plan 2016 exkl prisutv.
Verksamhetens intäkter				
Avgifter	20 112	22 571	22 571	22 571
Övriga intäkter	47 688	43 429	43 429	43 429
Summa intäkter	67 800	66 000	66 000	66 000
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	23 701	22 782	22 782	22 782
Lokalkostnader	38 891	39 655	39 655	39 655
Kapitalkostnader	1 129	923	923	923
Köp av verksamhet	468 236	481 090	496 090	511 090
Övriga kostnader	25 143	32 550	32 550	32 550
Summa kostnader	557 100	577 000	592 000	607 000
Verksamhetens nettokostnader	489 300	511 000	526 000	541 000

Driftredovisning per verksamhet tkr	Budget 2014			
	Kostnad	Intäkt	Netto	Netto i %
Nämnd och Stab	-29 246	113	-29 133	6%
Särskilt boende	-156 830	32 643	-124 187	24%
Korttidsplatser äldre	-43 410	4 745	-38 665	8%
Hemtjänst	-98 476	8 728	-89 748	18%
Övrig äldrevård	-13 605	3 655	-9 950	2%
Korttids LSS	-19 977	1 024	-18 953	4%
LSS boende	-105 963	9 734	-96 229	19%
Daglig verksamhet LSS	-31 100	339	-30 761	6%
Övrig LSS	-7 706	22	-7 684	2%
Vård psykiskt funktionshindrade	-19 884	2 205	-17 679	3%
Övrig omsorg psyk funk hindr	-11 938	776	-11 162	2%
Personlig Assistans LSS	-12 614	665	-11 949	2%
Personlig Assistans SFB	-23 532	22	-23 510	5%
Personligt ombud	-2 719	1 329	-1 390	0%
Sammanlagt	-577 000	66 000	-511 000	100%

Kommunfullmäktige har fastställt Vård- och omsorgsnämndens budgetram till 511 000 tkr för år 2014. Det innebär en ökad ram för nettokostnader uppgående till 21,7 mkr jämfört med budget 2013. Förändringen förklaras främst av indexuppräknning motsvarande 8,1 mkr samt volymökningar motsvarande 13,1 mkr.

Förändringen av ramar i förhållande till beslut fattat i kommunfullmäktige i juni består av en minskning av index för lokal på 300 tkr samt en minskning av kostnader uppgående till 700 tkr som var av engångskaraktär, varav 200 tkr avsåg en förstudie av ett nytt särskilt boende på Ljusterö samt 500 tkr avsåg ett kvalitetsprojekt. Samtidigt har kostnadsramen utökats med 1,5 mkr för projekt avseende sociala aktiviteter i trygghetsboende, rehab-projekt på Vårdbo, verksamhetsutveckling äldre samt träffpunktsverksamhet för äldre i glesbygd. Tabellen nedan visar förändringar.

Engångskaraktär 2013	700
Lägre index för lokal	300
Permanent rehab-projekt på vårdbo	-600
Sociala aktiviteter i trygghetsboende	-300
Projekt verksamhetsutveckling äldre	-500
Träffpunktsverksamhet för äldre i glesbygd	-100

Ansvar och uppgifter

Övergripande

Vård- och omsorgsnämnden fullgör kommunens ansvar när det gäller att tillgodose behoven av vård och omsorg för äldre och personer med funktionsnedsättning enligt socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), med undantag för driften av de kommunala resultatenheter. Vård- och omsorgsnämnden är så kallad kundvalsmyndighet med ansvar för myndighetsutövning, beställning och finansiering av verksamheten, uppföljning av kvaliteten i verksamheten och av de utförda insatserna. Verksamheten är uppdelad i tre huvudområden: ledning och myndighetsutövning, äldreomsorg och omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Ledning och myndighetsutövning

Ledningsfunktionen omfattar förvaltningsledning och administration. Myndighetsutövning handläggs av biståndsenheten.

Äldreomsorg

Verksamheten omfattar service, stöd och omvårdnad i det egna hemmet för personer oavsett ålder (hemtjänst) samt särskilt boende, korttidsboende och dagverksamhet

där även hälso- och sjukvårdsinsatser ingår. Dessutom ingår uppsökande och förebyggande verksamhet samt anhörigstöd.

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Omsorgen enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) omfattar bostad med särskild service för barn och ungdomar samt bostad med särskild service och daglig verksamhet för vuxna. Övriga insatser som ingår är personlig assistans, ledsagning, kontaktperson, avlösarservice, korttidsvistelse och korttidsstillsyn. Verksamheten omfattar dessutom stöd till personer med psykiskt funktionshinder och personligt ombudsverksamhet (PO). Anhörigstöd ingår i verksamhetsområdet.

Mål och riktlinjer

Kommunens vision pekar på att Österåker 2020 ska vara länets mest attraktiva skärgårdskommun, den skärgårdskommun som flest väljer att flytta till, bo och verka i, starta företag i samt besöka; en skärgårdskommun i världsklass. Österåker ska präglas av framtidstro, mångfald och öppenhet. Kommunfullmäktige har fastställt fyra inriktningsmål och uppdragit åt nämnderna att ta fram resultatmål tillsammans med nyckeltal och mätmetod utifrån inriktningsmålen.

1. Ekonomi i balans

Resultatmål	Nyckeltal	Förvaltningens åtaganden
1.1. Genomlysna ersättningsmodeller.	Antal genomlysningar.	Genomlysning av ersättningen för mat och måltider samt för boendestöd.
1.2 Ekonomiska underlag och analyser av hög kvalitet.	Prognossäkerhet vid delårsbokslut.	Ekonomiska perspektivet ingår i alla utredningar. Bidra med korrekta underlag och bedömningar till controller. Följa upp och säkra rutiner för fakturahanteringen.
1.3 Genomlysna kostnader med obalans eller stora förändringar.	Antal genomlysningar.	Analysera kostnadsökningar inom LSS-området.

2. Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service

Resultatmål	Nyckeltal	Förvaltningens åtaganden
2.1 Öka antalet e-tjänster.	Antal e-tjänster.	I samarbete med IT-enheten skapa e-tjänster.
2.2 Vidareutveckla bemötandet.	Betyg i bemötande-	Följa bemötandepolicyn och arbeta aktivt med resultaten från föregående

	undersökningen.	års undersökning.
2.3 Öka tillgängligheten.	Betyg i bemötandeundersökningen.	Uppföljning av handläggningstider för beslut inom LSS och särskilt boende utifrån tjänstegarantin. Utveckla och förbättra information på webben och i broschyrer.

3. Österåker ska vara bästa skolkommunen i länet

Resultatmål	Nyckeltal	Förvaltningens åtaganden
3.1 Stödja barn och ungdomar till en fungerande skolgång.	Redovisning av arbetet.	Den enskildes skolsituation beaktas i varje utredning. Samverka med skolan om barn utan fungerande skolgång.
3.2 Samverka på strategisk nivå.	Redovisning av arbetet.	Regelbundna träffar med kultur- och utbildningsförvaltningen.

4. Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade

Resultatmål	Nyckeltal	Förvaltningens åtaganden
4.1 Säkerställa kvalitén i verksamheten genom ledningssystemet för kvalitet.	Antal kartläggningar och riskanalyser.	Genomföra processkartläggningar och riskanalyser.
4.2 Öka antalet tjänster med valfrihet.	Antalet insatser med valfrihet.	Införa LOV inom särskilt boende för äldre och inom korttidstillsyn, korttidsvistelse, ledsagning och avlösning enligt LSS.
4.3 Öka den enskildes inflytande över sitt stöd.	Index för inflytande och delaktighet enligt SCB.	Utarbeta riktlinjer och kommunicera de med utförarna och allmänheten. Utveckla arbetssättet i utredningar.
4.4 Fokusera på ett kvalitetsområde per år.	Redovisning av arbetet.	Under 2014 är fokus på mat och måltider.
4.6 Tillvarata möjligheterna inom teknikutvecklingen.	Antal pågående utvecklingsområden.	Införa e-tjänster. Säkerställa övergången till digitala trygghetslarm. Arbeta för införandet av nationell patientöversikt (NPÖ).
4.7 Utveckla det förebyggande och uppsökande arbetet.	Redovisning av arbetet.	Utveckla teamarbetet inom förebyggande och uppsökande. Utarbeta regelverk som stimulerar enskilda aktörer att starta trygghetsboenden. Utveckla och förbättra informationen och dialogen med kunder och allmänheten.

Åtgärder för måluppfyllelse

1. Ekonomi i balans

Som ett led i att säkerställa att Vård- och omsorgsnämndens ersättningsnivåer och -modeller är ändamålsenliga och rimliga i förhållande till nämndens kvalitetsmål kommer dessa att regelbundet ses över. Förvaltningen avser att varje år se över minst två ersättningar. Detta gäller såväl anslags- som prestationsfinansierade ersättningar. Dessutom kommer förvaltningens utbetalningsrutiner gentemot avtal att säkras upp.

I samtliga utredningar och förslag till beslut ska perspektivet på ekonomisk påverkan finnas med. Eventuella ekonomiska konsekvenser av beslutet ska bedömas. Detta gäller även när riskanalyser av förändringar görs vilken är en del i arbetet med kvalitetsledningssystemet.

Förvaltningen kommer att analysera kostnadsökningar som nämnden har haft under de senaste åren inom LSS-området. En genomgång görs av faktorerna; volymökningar, kostnad för placeringar samt biståndsbedömningens innehåll i syfte att undersöka orsaker till ökningarna.

Införandet av valfrihetssystem (LOV) inom särskilt boende för äldre kommer på sikt att resultera i att flera boenden startar i kommunen. Då kommer behovet av köpta korttidsplatser att minska vilket i sin tur leder till kostnadsminskningar. För närvarande finns ett stort behov av externa korttidsplatser för personer med demenssjukdom. En tänkbar åtgärd är att skapa en korttidsavdelning på Enebacken för målgruppen. Detta blir möjligt först när tillgången till särskilda boendeplatser är större d v s när det finns ett nytt särskilt boende i kommunen.

Under hösten 2013 startar en ny verksamhet, bostad med särskild service enligt SoL för personer med psykisk funktionsnedsättning, Skogstappan. Under 2014 planeras en ny bostad med särskild service enligt LSS för personer med funktionsnedsättning, Hantverkaren, att starta. Tillskottet med dessa två verksamheter innebär att behovet att externt köpta platser minskar vilket leder till kostnadsminskningar.

Införandet av LOV och tillskottet med nya verksamheter medför bättre möjligheter för nämnden att kunna verkställa beslut inom rätt tid. Under senare tid har Vård- och omsorgsnämnden fått fler vitesföreläggande om icke-verkställda beslut.

2. Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande för all kommunal service

Kommuninvånarna kommer att erbjudas service via e-tjänster på webben. Bl.a. ska det vara möjligt att göra ansökningar på webben. Detta är ett led i att ge invånarna fler möjligheter och att öka tillgängligheten.

Socialförvaltningens bemötandepolicy ska följas av samtliga medarbetare. Resultaten från föregående års bemötandeundersökningar används aktivt i förbättringsarbetet. Vidare kommer metoder för bemötandeundersökningen att utvecklas.

Gällande tjänstegarantier kommer de att följas upp. Bland annat kommer utlovade handläggningstider att följas upp för beslut inom LSS och särskilt boende för äldre.

Hanteringen av klagomål och synpunkter ska ske på ett skyndsamt och professionellt sätt. Socialförvaltningen avser att se över och förbättra den interna hanteringen och arbetssättet.

Marknadsföring och information om Vård- och omsorgsnämndens verksamhet ska utvecklas och förbättras, både när det gäller informationen på webben och i skrift. Det är viktigt att kommuninvånarna har tillgång till lättillgänglig information.

3. Österåker ska vara bästa skolkommun i länet

En fungerade skolsituation är en viktig skyddsfaktor för barn. Till viss del kan svårigheterna bero på funktionsnedsättning. Handläggarna ska i utredningar kring barns behov ta reda på och ta hänsyn till skolgången och sträva efter att insatserna bidrar till att barnet har en fungerade skolgång. Särskilt fokus kommer att läggas på barn utan fungerade skolgång.

Samverkan på strategisk nivå med tjänstemän på kultur- och utbildningsförvaltningen kommer att fortsätta. Syftet med samverkan är bl.a. diskutera gemensamma frågor för målgrupper, såsom tillgång till både skola och omsorg på hemmaplan och därmed hitta för kommunen kostnadseffektiva lösningar.

4. Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade

Förvaltningen kommer att fortsätta arbetet med att implementera kvalitetsledningssystemet. Systemet innebär en rad åtgärder och aktiviteter som syftar till att säkerställa att invånarna får omsorg och stöd med den kvalitet som lagstiftaren avser och som nämnden bestämt. Exempel på aktiviteter är processkartläggningar, riskanalyser och olika former av egenkontroll. Dessutom ingår att vidareutveckla den uppföljning av verksamheter som sker idag. Uppföljning sker utifrån gällande avtal och beställningar.

Nämnden har ett uttalat mål sedan några år tillbaka att öka antalet tjänster med valfrihet för invånaren. Valfrihet kommer under 2014 att införas inom särskilt boende för äldre, och utredas för insatserna korttidsvistelse, korttidstillsyn, ledsagning och avlösning enligt LSS. Inom hemtjänsten kommer riktlinjer att tas fram som visar den enskildes möjligheter att påverka vilket stöd som ges för dagen. I anslutning till detta kommer informations- och kommunikationsinsatser att genomföras.

I syfte att utveckla uppföljningen och därmed höja kvaliteten inom äldreomsorgen kommer Vård- och omsorgsnämnden framöver att fokusera på ett temaområde per år. Det primära syftet är att bidra till ökad livskvalitet och därmed till bättre hälsa för målgruppen äldre. Den tidigare erhållna en miljonen som verksamheter inom särskilt boende har kunna söka till olika aktiviteter, kommer att knytas an till temat. Temat för 2014 är mat och måltider.

En utveckling som leder till kvalitetshöjning är den teknikutveckling som pågår. Genom tillgång till modern teknik kan arbetsgrupper utveckla och effektivisera sitt arbetssätt vilket kommer den enskilde till godo genom att resurser kan frigöras. Exempel är en modernare nyckelhantering inom hemtjänst och trygghetslarm. Ett annat exempel på hur modern teknik kan användas är det arbete som sker för att möjliggöra för HSL-personal att, efter den enskildes samtycke, ta del av journaler som skrivs av andra vårdgivare (NPÖ).

Inom psykiatriområdet stimulerar regeringen utvecklingen av stödet till personer med psykisk funktionsnedsättning genom att fördela prestationsbaserade stimulansbidrag. Stimulansmedel finns för insatser till barn och unga med psykisk ohälsa samt insatser för personer med omfattande psykiatrisk problematik. Under året kommer nämnden att arbeta för att vidareutveckla detta område. Ett första steg är att kunna erbjuda en ny boendelösning inom kommunen (Skogstäppan) istället för ”placering” utanför kommunen.

Det förebyggande, hälsofrämjande arbetet inom äldreomsorgen kommer att förstärkas bl.a. genom att brukarperspektivet ska ges större fokus och genomsyra all uppföljning. Det pågående pilotprojektet inom dagverksamheten på Vårdbo är ett bra exempel på hälsofrämjande insatser, som har som mål att bibehålla och/eller förstärka deltagarnas fysiska funktionsförmågor samt förbättra deras upplevelse av hälsa och livskvalitet. I januari 2014 kommer ett seminarium att anordnas där utvärderingarna av projektet presenteras.

För att utveckla tidigt stöd till kommuninvånarna infördes under 2013 en samordnad funktion för uppsökande verksamheten, anhörigstöd och samordning av stöd till personer med demenssjukdom och kognitiv svikt. Under 2014 kommer detta teamarbete att utvecklas. Särskilt utvecklingsområde är stödet till personer med psykisk funktionsnedsättning.

Att stimulera tillkomsten av fler trygghetsboenden är en central uppgift i syfte att öka möjligheten för äldre personer att bo kvar hemma. Trygghetsboende kan erbjuda bra stöd till kvarboende och uppskjuta behovet av särskilt boende. Solgården omvandlas till trygghetsboende under hösten 2013 och Görjansgården vid årsskiftet 2013/2014. I syfte att flera fastighetsägare och hyresvärdar startar trygghetsboende kommer möjligheten att införa ett system där kommunen ger ett visst bidrag till trygghetsboende att utredas.

Den nationella satsningen ”Bättre liv för sjuka äldre” fortsätter under åren 2013-2014. Satsningen syftar till att utveckla ett systematiskt förbättringsarbete inom följande fem områden: sammanhållna vård och omsorg, förebyggande arbetssätt, god vård vid demenssjukdom, god läkemedelsbehandling och god vård i livets slut.

Förvaltningen kommer aktivt att medverka till att uppfylla de grundläggande kraven för att erhålla prestationsersättning inom olika kvalitetsregister såsom Senior alert och Svenska Palliativa registret.

Vård- och omsorgsnämnden har sökt och beviljats prestationsbaserat stimulansbidrag till att utveckla lokala värdighetsgarantier inom äldreområdet. Garantin ska vara en konkret beskrivning av vad äldre personer, deras anhöriga och övriga kommuninvånare kan förvänta sig av de tjänster som kommunen erbjuder inom äldreomsorgen. Det tidigare utbetalade statsbidraget får användas även under 2014. Arbetet med implementeringen av garantierna fortsätter under 2014 och sker i samverkan med andra nordostkommuner och samordnas av FoU Seniorium.

Miljömål

Vård- och omsorgsnämnden följer de av Kommunfullmäktige uppsatta miljömålen för att minska klimatpåverkan och deltar i utvecklingen av dessa. Socialförvaltningens medarbetare ska

- Välja den miljövänligaste transportformen i varje enskilt fall
- Tanka etanol i bilpoolens bilar när detta är möjligt
- Ta hänsyn till uppsatta miljömål vid val av leverantörer
- Utveckla användandet av modern teknik, exempelvis vid möten på distans i syfte att minska klimatpåverkande arbetsresor

Styrtal

Övergripande	Utfall 2012	Budget 2013	Utfall 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Antal invånare	40 188	40 615	40 495	41 141	41 631	42 137
Antal anställda	38	39	39	37	37	37

Äldreomsorg	Utfall 2012	Budget 2013	Utfall 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Särskilt boende, årsplatser	203	205	211	212	212	212
Särskilt boende, snittkostnad/dygn	1 798	1 847	1 838	1 905	1 905	1 905
Särskilt boende, genomsnittlig vårdnivå*	5,12	5,16	5,29**	-	-	-
Korttidsplatser, antal dygn	20 621	21 535	19 948	18 504	18 504	18 504
Korttidsplatser, snittkostnad/dygn	2 013	2 047	2 227	2 154	2 154	2 154
Utskrivningsklara, antal dygn	236	220	151	129	129	129
Utskrivningsklara, snittkostnad/dygn	3 371	3 220	2 570	3 279	3 279	3 279
Hemtjänst, utförda timmar dag och kväll	206 099	218 094	232 531	231 968	231 968	231 968
- varav extern regi	38%	39%	45%	45%	45%	45%
Hemtjänst, antal kunder	502	517	511	520	520	520
Hemtjänst, pris/utförd timme	366	374	375	382	382	382

*from 2014 egen regi och entreprenad

Funktionshinder	Utfall 2012	Budget 2013	Utfall 2013	Budget 2014	Plan 2015	Plan 2016
Boende, antal vuxna egen regi	98	99	100	100	100	100
Boende, antal vuxna extern regi	21	23	21	24	27	27
Boende, antal barn	13	14	17	15,4	14	14
Daglig verksamhet enl. LSS, antal personer	157	169	168	168	168	168
Daglig verksamhet enl. LSS, antal dagar	-	-	38 830	39 150	39 150	39 150
Korttidsvistelse, antal dygn	5 076	5 718	4 352	3 733	3 733	3 733
Korttidstillsyn, antal barn	31	33	29	26	26	26
Hem för vård & boende (HVB), antal dygn	7 435	7 529	7 435	6 935	6 935	6 935
HVB, snittkostnad/dygn	2 096	2 089	2 048	1 926	1 926	1 926
Boendestöd, antal personer	92	106	117	113	113	113
Boendestöd, antal timmar	9 466	10 445	12 605	12 450	12 450	12 450
Sysselsättning enl. SoL, antal pass	7 110	7 115	6 521	6 658	6 658	6 658
Personlig assistans LSS, antal timmar	31 322	30 561	42 826	45 206	45 206	45 206
Personlig assistans LSS, antal personer	17	16	19	21	21	21
Personlig assistans SFB, antal personer	74	74	74	74	74	74

Förändringar i förhållande till budget 2013

Vård- och omsorgsnämndens nettobudget har utökats med totalt 21,7 mkr jämfört med 2013 års budget. Enligt direktiv och anvisningar höjs ersättningar till LSS-verksamheter i egen regi med 1 % och övriga verksamheter med 2 %. Lokalkostnader räknas upp med 1,5 % och intäkter med 2 %. Nämndens kostnader på grund av volymökningar har ökats med 14,8 mkr och intäkterna med 1,7 mkr

vilket ger en ökning av nettokostnadsramen med 12,6 mkr. Nedan visas hur fördelningen har gjorts för volymjusteringar.

Volymförändringar

Verksamhet	Nettoförändring i tkr
Särskilt boende	-8600
Korttidsplatser	5300
Utskrivningsklara	300
Hemtjänst	-6700
Korttidsvistelse	4300
Korttidstillsyn	600
Avlösning/ledsagning	-1300
Kontaktperson enligt LSS	100
LSS-boende	-1400
Daglig verksamhet	-3400
Personlig assistans enligt LSS	-3900
HVB	5600
Boende enligt SOL	-2600
Dagverksamhet SOL	300
Boendestöd	-700
Kontaktperson enligt SOL	100
Utökning personal	-900
övrigt	-200
Totalt	-13100

Enligt direktiv från kommunfullmäktige skulle Vård- och omsorgsnämnden ramar bestå av intäkter för 70 800 tkr och bruttokostnader för 581 300 tkr men med hänsyn till att Lidingö stad den 1 september 2013 övertog ansvaret som huvudman för FoU Seniorium vilket påverkar budget 2014 genom att kostnader och intäkter motsvarande cirka 3 mkr utgår samt minskade antal sålda platser till andra kommuner inom Särskilt boende så består ramarna för 2014 av intäkter motsvarande 66 000 tkr och bruttokostnader motsvarande 577 000 tkr.

Utöver indexuppräknningar och volymförändringar har en del andra större justeringar gjorts i budgeten. I budget 2013 fanns ett engångsbelopp uppgående till 700 tkr varav 200 tkr avsåg en förstudie av ett nytt särskilt boende på Ljusterö samt 500 tkr för ett kvalitetsprojekt. I budget 2013 tillkom även 1,3 mkr för de nya trygghetsboendena på Solgården och Görjansgården och till 2014 års budget har dessa fördelats med 700 tkr för ökade lokalkostnader och 600 tkr för köp av verksamhet. Ytterligare 300 tkr har tillkommit för aktiviteter på Trygghetsboende.

Vård- och omsorgsnämndens kostnader ökade mer än budgeterat under 2013 och bokslutet visade på en negativ avvikelse på närmare 3 mkr, detta efter att en budgetrevidering som innebar en ökning av kostnadsramen med 6 mkr gjordes i december. Denna revidering avsåg enbart 2013 och följde inte med Budget 2014. Underskottet återfanns främst inom hemtjänst och LSS verksamheter. De volymförändringar som gjorts i 2014 års budget har till främsta del baserats på utfall 2013 och avser täcka de volymökningar som uppstod föregående år. Inget utrymme har funnits för att ta höjd för ytterligare volymökningar under 2014.

I och med att länsöverenskommelsen inom särskilt boende upphörde vid årsskiftet 2013/2014 beräknas intäkterna för sålda platser till andra kommuner minska med ytterligare omkring 2,9 mkr nästa år. Detta innebär en minskning från sex till två sålda platser. Detta kommer troligtvis leda till att nämnden kan minska köpet av externa särskilda boendeplatser med motsvarande eftersom dessa platser istället kan erbjudas till de egna kommuninvånarna.

Det råder i dagsläget stor osäkerhet kring när ett nytt särskilt boende väntas öppna i kommunen. Förhoppningen har varit att det skulle ske under 2014 men utifrån den osäkerhet som råder finns inget nytt äldreboende beräknad i budgeten. Detta innebär att nämnden tvingas köpa ytterligare platser i externa särskilda boenden eller externa korttidsplatser.

Under hösten 2013 startade ett nytt boende för personer med psykisk funktionsnedsättning, Skogstäppan. Volymökningen får då helårseffekt 2014 och beräknas öka med 2,9 mkr samtidigt som intäkterna väntas öka med 700 tkr. Lokalkostnaderna beräknas öka med nästan 600 tkr jämfört med 2013, varav cirka hälften utgörs av tillbyggnaden i Skogstäppan med två nya lägenheter. Det nya boendet i kombination med volymminskningar under 2013 väntas leda till färre placeringar i externa HVB vilket medför att en kostnadsminskning gjorts för verksamheten uppgående till 5,6 mkr för 2014.

Lokaler

Enligt Vård- och omsorgsnämndens boendeprognos finns ett underskott av platser både i särskilt boende för äldre och i bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning. Planering av nya särskilda boenden i kommunen pågår genom LOV och privata initiativ. Det finns behov att ett ytterligare särskilt boende redan idag (med ca 50 lägenheter) och behov av ett ytterligare särskilt boende redan inom ett par år. Samma sak gäller för gruppboende enligt LSS. En ny gruppboende är planerad till 2014, men behov finns av ytterligare en gruppboende 2015.

Solgården och Görjansgården omvandlas under 2013/2014 till trygghetsbostäder. Syftet med omvandlingen är att underlätta för äldre personer att bo hemma med stöd och i vissa fall skjuta upp behovet av särskilt boende. Enligt Kommunfullmäktiges uppdrag utreds möjligheterna att starta ett mindre särskilt boende på Ljusterö i anslutning till Görjansgården.

När LOV införs inom olika verksamhetsområden minskar nämndens möjligheter och behov av att styra lokalförsörjningen. Inom valfrihetssystem enligt LOV är det utföraren själv som ansvarar för och bekostar lokaler. Det är utföraren som ordnar nya lokaler eller byter lokaler. Nämnden följer enbart upp att verksamhetslokalerna uppfyller krav enligt lagar och regler. Detta gäller i dagsläget inom daglig verksamhet LSS och sysselsättning SoL.

I planeringen av framtida bostadsområden är det av yttersta vikt att hänsyn tas till behov av bostäder för äldre och personer med funktionsnedsättning. Dels ska områden utformas så att de är ändamålsenliga även för personer med nedsatta funktioner, dels ska särskilda boendeformer planeras så att särskilda boenden kan byggas. Närheten till samhällsservice är en viktig planeringsförutsättning.

Utveckling och förändringar

Teknikutveckling

Ny teknik som kan användas som stöd till äldre personer och personer med funktionsnedsättning utvecklas ständigt, liksom teknik som kan underlätta arbetet med att ge stöd. Utvecklingen kan leda till säkrare omvårdnad, mer effektiv omvårdnad och ökade möjligheter till självständighet för personer med olika funktionsnedsättningar. Användning av modern teknik kan kräva initiala investeringar och förändrade arbetsätt, men ska i slutändan leda till en säkrare och mer kostnadseffektiv omsorg. Det är viktigt att såväl beställare av verksamhet som utförare deltar i utvecklingen och nyttjar de möjligheter som finns.

Trygghetslarm

En betydande ökning har skett av antalet trygghetslarm sedan larmet blev avgiftsfritt 1 december 2011 vilket har medfört en avsevärd ökad arbetsbelastning för utföraren av larm, produktionsförvaltningen. Hittills i år har fler personer fått larm installerat under perioden januari-april än totalt under hela 2012. Installation av larm hemma hos kund har blivit mer komplicerad, och förutsätter bland annat rätt sorts mobiltelefon och abonnemang. Ca 500 fasta telefonabonnemang i Österåker tappar sin kontakt med larmcentralen när anslutningen till fast telefoni via strömförsörjning

kopparledning kommer att läggas ner. I den nya upphandlingen av trygghetstelefoner hösten 2014 kommer de digitala larmen att upphandlas och de analoga larmen kommer då successivt att fasas ut. Mot denna bakgrund bör den anslagsfinansierade ersättningen höjas.

Bostadssituationen

Ett återkommande problem för nämnden är att tillgodose behov av insatser genom bostad. Detta på grund av att det inte finns tillgång till tillräckligt många bostäder varken för äldre personer eller för personer med funktionshinder. Situationen är också kostnadsdrivande då andra lösningar, ofta externt köpt vård, får ersätta möjligheten att erbjuda bostad på hemmaplan. En annan orsak till att bostadsbristen är kostnadsdrivande är att ungdomar med funktionshinder blir mer benägna att ansöka om stöd via boende än vad de hade varit om det var lättare att ordna en egen bostad.

Kostnadsökningar inom funktionshinderområdet

Fler personer än tidigare får diagnoser som kan ge dem rätt till stöd enligt LSS eller SOL på grund av en funktionsnedsättning. Detta beror dels på en ökad diagnostisering, och dels på att enskilda är mer upplysta idag om möjligheterna att söka stöd. Detta gör att kommunens kostnader för stöd riskerar att öka. Det leder till behov av att långsiktigt se över stödformer som erbjuds. Ett sätt att minska kostnadsökningen kan vara att utveckla det tidiga och lättillgängliga stödet så att man i möjligaste mån kan undvika behov av omfattande stöd senare i livet.

Valfrihet inom särskilt boende

Valfrihet inom särskilt boende för äldre kommer successivt att införas fr.o.m. 2014-02-01 vid start av nya verksamheter och vid förnyelse av befintliga avtal. En översyn av nuvarande ersättningsmodell har gjorts. Socialförvaltningen föreslår att en fast värddygnsersättning införs. Ersättningen är differentierad beroende om boendet har somatisk eller demensinriktning. Förslaget innebär att inga värddygnsmätningar kommer att göras av biståndshandläggare utan dessa resurser kommer att användas till att framför allt förstärka arbetet med de individuella biståndsbesluten.

Hemsjukvård

Den planerade överflyttningen av hemsjukvården till kommunerna i Stockholms län är inte längre aktuell under 2015. Detta beror på ett antal uppkomna komplikationer; bl.a. finns det stora skillnaderna i verksamhetsvolymerna mellan kommunerna samt att utförande av uppgifter åt landstinget inte hanterats lika inom länet. En överflyttning

av uppgifter, kopplad till skatteväxling förutsätter total enighet mellan landstinget och länets kommuner. För närvarande råder en osäkerhet om när en överflyttning kan bli aktuell. Socialförvaltningen har gjort vissa förberedelser inför kommunaliseringen, bl.a. har en kartläggning påbörjats tillsammans med ekonomiavdelningen beträffande omfattning, hjälpmedel, rehabilitering, kompetensöverföring, övriga kostnader för administration, IT m.m.

Förebyggande och uppsökande verksamhet

En förstärkning av det förebyggande (hälsofrämjande) arbete och insatser i form av uppsökande verksamhet kommer att ske. Som exempel kan nämnas förebyggande insatser i form av fysisk aktivitet, mat och goda matvanor, sociala aktiviteter, säkerhetsförebyggande arbete samt främjande av social gemenskap. Idéburna organisationer kommer att involveras i träffpunktsverksamheterna i högre utsträckning än idag. Att satsa på förebyggande insatser kan generera såväl hälsovinster som ekonomiska vinster. Bl.a. kan behovet av vård- och omsorgsinsatser minska eller skjutas upp. Studier visar att bibehålla fysisk aktivitet är den mest effektiva insatsen när det gäller att bibehålla äldres självständighet och att hålla ner kostnader för vård och omsorg.

Ekonomisk riskanalys

Socialstyrelsens ökade krav på bemanning inom omsorgen för personer med demenssjukdom befaras komma att driva upp nämndens kostnader. Förvaltningen kommer att följa den praxis som nu kommer att utvecklas i landets kommuner och återrapportera om eventuella åtgärder.

Kostnaderna för äldreomsorgen påverkas också i allra högsta grad av att kommunen har brist på platser i särskilt boende för äldre. Detta leder till ett ökat nyttjande av de mer kostsamma korttidsplatserna och därefter ökade kostnader för ansvaret för personer som är utskrivningsklara. Den utvecklingen kommer inte att avstanna förrän kommunen har tillgång till fler platser i särskilt boende för äldre.

Att uppfylla kommunens ansvar för att tillhandahålla bostäder kan leda till ökade kostnader initialt. I längden kan kostnadsbilden påverkas positivt, dels då fler personer kan erbjudas boende inom kommunen i motsats till att få köpta, dyrare placeringar på annan ort, dels då en ordnad boendesituation kan göra att de negativa konsekvenserna av funktionsnedsättning eller åldrande minskas.

Även den allmänna bostadsbristen är en kostnadsdrivande riskfaktor för förvaltningen eftersom ungdomar med funktionshinder blir mer benägna att ansöka om stöd via boende än vad de hade varit om det var lättare för dem att ordna en egen bostad.

Brist gruppboendestäder innebär även en risk att kommunen drabbas av kostnader i form av viten för ej verkställda beslut. Under 2014 dömdes fyra viten, två avseende bostad med särskilt service och två avseende kontaktperson.

Under 2013 stegrade kostnaderna för hemtjänst i en oroväckande takt. Nämnden arbetar aktivt för att dessa kostnader inte ska skena ytterligare under 2014 då inget utrymme för ökade volymer i förhållande till utfall 2013 finns i budget.

Att budgetera för boende för barn inom LSS innefattar alltid en stor osäkerhet eftersom det är svårt att på förhand känna till hur många platser som kommer att behövas under året. En helårsplacering kostar i genomsnitt cirka 1,5 mkr vilket innebär att små volymförändringar ger stora effekter i budget. För att ta ett exempel på hur svängningarna kan se ut så låg budget för 2012 år för 14 helårsplaceringar men eftersom utfallet per oktober 2012 bara var 13 barn så justerades 2013 års budgetram ner med motsvarande 1,5 mkr. Under 2013 hade nämnden kostnader för 17 helårsplaceringar, jämfört med budgeterade 14 helårsplaceringar. 2014 års budget utgår från 15,4 placeringar.

9.

Överenskommelse om kostnadsfördelning av läkemedel och läkemedelsnära produkter mellan Stockholms läns landsting och länets kommuner

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Datum 2014-03-17

Dnr Von 2014/0040-106

Till Vård- och omsorgsnämnden

Överenskommelse om kostnadsfördelning av läkemedel och läkemedelsnära produkter mellan Stockholms läns landsting och länets kommuner

Sammanfattning

Tydliggöra kostnadsansvaret för respektive huvudman, kommun respektive SLL, gällande läkemedel och läkemedelsnära produkter i särskilt boende för äldre.

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

1. Anta föreliggande överenskommelse om kostnadsfördelning av läkemedel och läkemedelsnära produkter i särskilt boende för äldre i Stockholms län.

Bakgrund

KSL-kansliet och hälso- och sjukvårdsförvaltningen fick i uppdrag från den gemensamma presidiegruppen att ta fram ett förslag till överenskommelse mellan Stockholms läns landsting och kommunförbundet Stockholms län om en gemensam målbild för att förbättra den äldres läkemedelsanvändning. I samband med arbetet om överenskommelsen blev det tydligt att en problematik i samarbetet mellan kommunerna och SLL var att kostnadsfördelning av läkemedel och läkemedelsnära produkter var en ständigt återkommande diskussion. Det innebär att en överenskommelse om kostnadsfördelning måste föreligga innan målbilden kan läggas fast.

Förvaltningens slutsatser

Förvaltningen rekommenderar att överenskommelsen antas. Överenskommelsen ska tydliggöra kostnadsansvaret för respektive huvudman, kommun eller Stockholms läns landsting.

Bilagor

1. Överenskommelse om kostnadsfördelning av läkemedel och läkemedelsnära produkter i särskilt boende för äldre i Stockholms län.



Anne Simmasgård

Socialchef

Expedieras

Kommunförbundet Stockholms län



Birgitta Almén

Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Överenskommelse om kostnadsfördelning av läkemedel och läkemedelsnära produkter i särskilt boende för äldre i Stockholms län

Bakgrund

KSL-kansliet och hälso- och sjukvårdsförvaltningen fick ett uppdrag från den gemensamma presidiegruppen att ta fram ett förslag till överenskommelse mellan Stockholms läns landsting (SLL) och Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) om en gemensam målbild för att förbättra den äldres läkemedelsanvändning. Den ska innehålla förslag till handlingsplan, riktlinjer och avtal. Målbilden ska mynna ut i en gemensam samverkansmodell för förbättrad läkemedelsanvändning och optimal läkemedelsförsörjning. Ansvarsfördelningen mellan SLL och kommunerna styrs av olika lagar, författningar och ingångna avtal. Kommunen ansvarar för vård och omsorg i särskilt boende för äldre (SÄBO) upp till sjuksköterskenivå. SLL ansvarar för all hälso- och sjukvård utförd av läkare i SÄBO och för läkemedelskostnaderna samt läkemedelsnära produkter, som ingår i förmånen.

Arbetet påbörjades i augusti 2012 och beräknas vara klart i början av 2014. I samband med arbetet om överenskommelsen blev det tydligt att en problematik i samarbetet mellan kommunerna och SLL var att kostnadsfördelning av läkemedel och läkemedelsnära produkter var en ständigt återkommande diskussion. Det innebar att en överenskommelse om kostnadsfördelning måste föreligga innan målbilden kan läggas fast.

Syfte

Att tydliggöra kostnadsansvaret för respektive huvudman, kommun respektive SLL, gällande läkemedel och läkemedelsnära produkter i SÄBO.

Målgrupp

Målgruppen omfattar de som är över 65 år och bor i någon av Stockholms läns särskilda boende, vilket även omfattar korttidsvård, servicehus och profilboenden.

Mål för överenskommelsen

Klara och tydliga regler för kostnadsansvar som skapar förutsättningar för en trygg och säker användning av läkemedelsnära produkter med fokus på behandlingen och nyttan och inte på vem som ska betala.

Överenskommelsen ska tydliggöra kostnadsansvaret för respektive huvudman – kommun respektive Stockholm läns landsting.

Läkemedel

Läkemedelslagen (1992:859) är en av de lagar som reglerar läkemedelsområdet. Vad som skall klassificeras som ett läkemedel bestäms av läkemedelslagen, klassificeringen grundar sig på två faktorer, produktens innehåll och syfte.

- Enligt 1§ läkemedelslagen avses med läkemedel varje substans eller kombination av substanser som tillhandahålls med uppgift om att den har egenskaper för att förebygga eller behandla sjukdom hos människor klassificeras som läkemedel,
- Eller kan användas på eller tillföras människor i syfte att återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner genom farmakologisk, immunologisk eller metabolisk verkan eller för att ställa diagnos.

Läkemedelsnära produkter

Medicintekniska produkter som behövs för att tillföra kroppen läkemedel och som behövs för egenkontroll av medicinering samt för stomivård, enligt lag (2003:76) och (2002:160)

Stockholms läns landsting respektive kommunernas ansvar

Stockholms läns landsting har ett kostnadsansvar för läkemedel som finns i de fullständiga förråden i akut och buffertförråden och Dos-dispenserade läkemedel i särskilt boende. De boende har ingen kostnad för läkemedel från förråden men betalar läkemedelskostnaden upp till högkostnadsskydd för Dos-dispenserade läkemedel

I övrigt föreslås kostnadsfördelning enligt nedan:

Typ av behandling/produkter	Kommun/Särskilt boende	SLL
Infusions- och injektionsbehandling		
Infusionspumpar		X
Morfinpumpar – läkemedelspumpar		X
Trevägskranar, sprutor, infusions- och injektionskanyler, propp, injektionsventil		X
Droppställning	X	
Infusionsaggregat för blodtransfusion och intravenösa infusioner		X
Porth á Cath + tillbehör		X
MiniSpike, överföringskanyler		X

PICC-line + tillbehör		x
Spädningsvätska för intravenösa injektioner		x
Enteral nutrition		
Sondspruta	x	
Enterala nutritionskatetrar t.ex. gastroknapp, PEG, Jejuno-katetrar, matningslang		x
Droppställning	x	
Sondnäring	x	
Sondpump och aggregat	x	
Kosttillägg	x	
Andningshjälpmedel		
Inhalatorer/nebulisatorer och tillbehör		x
Oxygenbehandling och tillbehör		x
Ventilatorer med tillbehör		x
Syrgas , personförskriven		x
Slemsugar		
Personförskriven sug med tillbehör, laddare, transformator, sugfilter, kopplingslangar		x
Sugkatetrar	x	
Enhetsbunden sug med tillbehör, laddare, transformator, sugfilter, kopplingslangar, sugkatetrar	x	
Kompressionsbehandling		
Kompressionspump, inkl stövlar el dyl		x
Behandlande kompressionsmaterial enligt ordination av läkare, specialistmottagning		x
Stödstrumpa utan ordination betalas av den enskilde själv.		
Apparater för smärtlindring		
TENS med tillbehör	x	
Inkontinenshjälpmedel		
Inkontinenshjälpmedel	x	
Stomimaterial	x	
Provtagningsmaterial		
T ex vaccutainer, blodprovskanyler, butterflykanyler, provtagningsrör, odlingspinnar, faecesburkar, microkuvetter, teststickor för urinalys.		x

Stickor till blodsockermätare personligt förskrivna enligt läkarordination		
Remissblanketter		
Undersöknings- och provtagningsremitter		x
Permanent tracheostoma		
Kanyler och nässpeculum		x
Kanylband	x	
Förband	x	
Specialförband och specialkanylband för tracheostomerade		x
Fuktväxlare		x
Talventil		x
Dialysbehandling		
Utrustning för hemdialys		x
Sårvårdsprodukter och förbandsmaterial		
Omläggingsmaterial och Förbrukningsmaterial ¹ som ordinerar av kommunal dsk/ ssk	x	
Av läkare ordinerade specialbehandlingar av icke förmånsgrundande läkemedelsnära produkter . Specialförband, salvor material som ordinerats av specialistsjukvården enligt särskilt beslut		x
Urinkateter (tappningskatetrar och KAD) sterilt vatten, klorhexidinlösning	x	
Katetriseringsset, uppsamlingspåsar, fixationsanordningar, Nacl	x	

¹Omläggingsmaterial/förbrukningsmaterial där kommunen/det särskilda boendet har kostnadsansvar.

Kommunen står för kostnader för omläggingsmaterial/förbrukningsmaterial som inte i sig kräver läkarordination och som ingår omvårdnadsuppdraget som t ex:

Sterila kompresser, rena kompresser, sterila omläggingsset, sterila handskar, rena handskar, absorbtionsförband, fixationsförband (sterilt) till PVK, fixeringsnät (tex tubnät) eller lindor till PVK, kanylförband, sterilt häftande sårfilm till venport, hudvänlig häfta, plåster, tape, gasbindor, kompressionslindor, tubgas, polstervadd odyl, steristrip, fixeringstejp

Spritsuddar, zinkpasta, salva, spray, mjukgörande salva odyl som sjuksköterska ordinerat för behandling, träspatlar, bomullspinnar, tvål, tvättlappar, pincetter, sax, peang, suturkniv. Munvårdsmaterial för vård i livets slutskede/akut sjukdom. Riskavfallsburkar.

Blodtrycksmanchett, stetoskop mm	x	
----------------------------------	---	--

En gemensam rutin för avvikelshantering/ förslag på förändringar av kostnadsfördelningen håller på att arbetas fram. Förslagen/avvikelsena från verksamheterna ska skickas till respektive Medicinskt ansvarig sjuksköterska i kommunen, MAS och namngiven funktion på Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens medicinska stab.

Uppföljningsmöten kommer att ske var 6:e månad av representanter utsedda av KSL och HSF. Dessa får också uppdraget att ge förslag på eventuella behov av att revidera avtalet.

10.

Projektdirektiv till hälsoprojekt för personer 75 år och äldre i Österåker

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Datum 2014-03-11

Dnr VON2014-0035-01

Till Vård- och omsorgsnämnden

Projektdirektiv till hälsoprojekt för personer 75 år och äldre i Österåker

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

Notera informationen till protokollet.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har i sin budget för 2014 avsatt 500 000 kronor för verksamhetsutveckling för äldre varav 150 000 kronor är avsedda för ett hälsoprojekt med syfte att erbjuda äldre personer att delta i fysiska aktiviteter. Målgruppen är personer i ordinärt boende som är 75 år och äldre. Projektet kommer att pågå under 2014. Socialförvaltningen har utarbetat bilagda projektdirektiv.

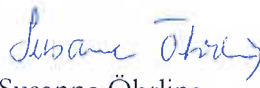
Bilagor

1. "Projektdirektiv till hälsoprojekt för personer 75 och äldre i Österåker"



Anne Simmasgård

Socialchef



Susanne Öhrling

Sakkunnig äldre

Expedieras

Produktionsstyrelsen

Socialförvaltningen

2014-03-11

Projektdirektiv till hälsoprojekt för personer 75 år och äldre i Österåker

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
2. Bakgrund, syfte och mål	2
3. Omfattning och innehåll.....	3
4. Kopplingar till andra projekt.....	3
5. Genomförande	3
6. Tidplan	4
7. Organisation	4
8. Budget	4
9. Projektavslut	4

1. Inledning

Kommunfullmäktige har i sin budget för 2014 avsatt medel till verksamhetsutveckling för äldre. Av dessa medel ska en del användas till ett projekt med syfte att erbjuda äldre personer som bor hemma balansträning samt utbildning i fallprevention.

2. Bakgrund, syfte och mål

Många äldre har nedsatt fysisk funktionsförmåga vilket har ett starkt samband med självupplevd hälsa. Funktionsnedsättningar ökar vid stigande ålder. Genom att erbjuda regelbunden balansträning och utbildning i fallprevention samt att inspirera till fysisk aktivitet. m.m. kan dessa insatser bidra att underhålla och öka kvarvarande funktionsförmågor hos personer som bor hemma och är 75 år och äldre. Studier visar på att äldre som upplever sin hälsa som bättre, kan bo kvar längre i sitt ordinarie boende, känner trygghet vilket innebär lägre kostnader för kommunen. Studier visar även på att fysisk aktivitet kan minska läkemedelsanvändningen hos äldre personer.

Olika former av balansträning minskar risken för fall och funktionsnedsättningar vilket bidrar till större säkerhet och därmed ökad självständighet och frihet i vardagen. Dessutom bidrar deltagandet i t.ex. balansträning till social gemenskap vilket minskar risken för ofrivillig isolering och ensamhet. Några av de vanligaste riskfaktorerna för fall är ålder (>80 år), muskelsvaghet, depression, nedsatt syn, balanssvårigheter, intag av flera läkemedel samtidigt, otillräckligt näringsintag m.m.

Det finns olika former av balansträning t.ex. Qigong som är en träningsform som bidrar till kroppsmedvetenhet och balansträning som minskar risken för fall och funktionsnedsättning och ger större säkerhet och ökad frihet i vardagen. Det finns god evidens för Qigong som balansträning. Det är av stor vikt att eftersträva hälsofrämjande åtgärder i samband med fallprevention vilket bl.a. innebär att informera äldre personer om vad som går att träna (träningsbart) och nyttan av fysisk aktivitet. Äldre personer behöver också kunskap om hälsosamt åldrande för att förebygga funktionsnedsättningar. Det är viktigt att informera om att fall inte ska ses

som en del av det normala åldrandet och att risken för fall ofta underskattas hos individen själv. Vetenskapliga studier visar att bl.a. promenader, Qigong och dans är exempel på fysiska aktiviteter som förbättrar balansen och ger muskelstyrka som kan minska antalet fall.

Syftet med projektet är att bidra till att deltagarna får träning, inspiration och information för att främja en aktiv och självständig vardag genom att erbjuda balansträning, utbildning i fallprevention samt öka betydelsen av fysisk aktivitet för ett hälsosamt åldrande.

Målen som projektet vill uppnå är att

- Öka hälsorelaterade livskvaliteten genom att erbjuda deltagande i balansträning för personer 75 år och äldre i ordinärt boende
- Öka kunskapen om nyttan med fysisk aktivitet och fallprevention
- Öka möjligheten till kvarboende.

Målgruppen i projektet är personer 75 år och äldre och som bor hemma.

3. Omfattning och innehåll

Balansträning ska erbjudas t.ex. i form av sittande eller stående Qigong i grupp vid 20 tillfällen under 2014. Fallprevention 1 x 3 timmar ska ges på minst tre ställen i kommunen.

4. Kopplingar till andra projekt

Det nyligen avslutade pilotprojektet ”Håll i gång” Regelbunden fysisk träning på den biståndsbedömda dagverksamheten vid Vårdbo, har bäring på föreliggande projekt. Referensprojekt finns även i Nacka kommun ”Utvärdering av fallskadeprojektet ”I Nacka står vin stadigt” och studien ”Fallförebyggande arbete bland äldre i Nacka kommun- projekt balansskola, Mälardalens Högskola.

5. Genomförande

Produktionsförvaltningen kommer att ansvara för genomförandet av projektet. De anställer en instruktör i t.ex. Qigong och upplåter en lämplig lokal för ändamålet. FoU enhet med inriktning mot äldre ansvarar för en utvärdering av projektet. Utvärderingen baseras lämpligen av utarbetande av en enkät/intervjuer med deltagarna om vad de tyckte om innehåll och genomförande.

6. Tidplan

Projektet genomförs under 2014 med start den 1 maj.

7. Organisation

Vård- och omsorgsnämnden är beställare av projektet och sakkunnig Susanne Öhrling representerar beställaren i form av ansvarig projektägare. Produktionsförvaltningen ansvarar för rekrytering av instruktör/träningsledare i balansträning t.ex. Qigong.

8. Budget

Budgetramen uppgår till 150 tkr.

Uppskattade kostnader preciseras enligt följande.

Lön: instruktör/träningsledare i åtta månader samt utbildare i fallprevention

Kostnad: 100 tkr

Lön: FoU enhet för ca två veckors arbetsinsats

Kostnad: ca 20 tkr

Lokalkostnader och övriga omkostnader

Kostnad: 30 tkr

9. Projektavslut

En slutrapportering av projektet lämnas till Vård- och omsorgsnämnden senast i januari 2015.

11.

Fördelning av medel till Vårdbo och trygghetsboenden för sociala respektive fysiska aktiviteter samt till träffpunktsverksamhet i glesbygd

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Till Vård- och omsorgsnämnden

Datum 2014-03-12

Dnr VON 2014/0036-01

Fördelning av medel till Vårdbo och trygghetsboenden för sociala respektive fysiska aktiviteter samt till träffpunktsverksamhet i glesbygd

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

1. fördela 300 000 kronor för sociala aktiviteter till Solhälla trygghetsboende, Solgårdens trygghetsboende och Görjansgårdens träffpunkt med lika delar
2. fördela 600 000 kronor för fysiska aktiviteter till Vårdbo med 200 000 kronor och resterande med lika delar till Solgårdens trygghetsboende, Solhälla trygghetsboende och Görjansgårdens träffpunkt.
3. fördela 100 000 kronor till träffpunktsverksamhet för äldre i glesbygd till Görjansgårdens trygghetsboende/träffpunkt varav 50 000 kronor för sociala aktiviteter i Roslags-Kulla och resterande 50 000 kronor till en utökning av anslaget avseende trygghetsvård för aktiviteter i Roslags-Kulla.
4. verksamheterna ska återbetala de medel som inte är förbrukade 2014-12-31 och särskild redovisning av förbrukade medel ska göras i verksamhetsberättelse för föregående år.

Bakgrund

1. Kommunfullmäktige har i budget 2014 anslagit 300 000 kronor till Vård- och omsorgsnämnden att användas för att skapa fler sociala aktiviteter på trygghetsboendena. Medlen finns utöver de ordinarie medlen för trygghetsboende, där bl.a. personalkostnader ingår.

Det är Produktionsstyrelsen som på uppdrag av Vård- och omsorgsnämnden utför verksamheten på de trygghetsboenden och träffpunkter som finns. Solhälla och Solgården är trygghetsboenden idag, med aktiviteter under dagtid på vardagar. Görjansgården ska under 2014 omvandlas till trygghetsboende. På Görjansgården finns idag en träffpunkt med aktiviteter vissa dagar i veckan.

2. Kommunfullmäktige har i budget 2014 anslagit 600 000 kronor till Vård- och omsorgsnämnden att användas för att förstärka befintliga fysiska aktiviteter i form av fysisk träning på dagverksamheten på Vårdbo samt på Solhälla trygghetsboende, Solgårdens trygghetsboende och Görjansgårdens träffpunkt.
3. Kommunfullmäktige har i budget 2014 anslagit 100 000 kronor till Vård- och omsorgsnämnden att användas för att skapa sociala aktiviteter i Roslags-Kulla inom ramen för träffpunktsverksamhet för äldre i glesbygd.

Tjänsteutlåtande

Förvaltningens slutsatser

Fördelning av 300 000 kronor för sociala aktiviteter

Socialförvaltningen föreslår att 300 000 kronor för sociala aktiviteter utbetalas till Produktionsstyrelsen för att användas i lika delar på Solhälla och Solgårdens trygghetsboenden samt Görjansgårdens träffpunkt, senare trygghetsboende. På Görjansgården finns idag vissa aktiviteter, och verksamheten kommer att utökas när omvandlingen till trygghetsboende är färdigställd senare under innevarande år. Det är emellertid viktigt att medlen för sociala aktiviteter redan tidigare används för att nå även de boende på Ljusterö och i Roslags-Kulla.

Medlen utbetalas vid ett tillfälle till Produktionsstyrelsen. Medlen får användas gemensamt av de tre verksamheterna men ska generera aktiviteter som når så många delar av kommunen som möjligt. Medlen får användas till inköp av utrustning till verksamheten, till utflykter, till anlitande av underhållning, och till personaltid som behövs för att få till stånd aktiviteterna. Medlen får inte användas till ordinarie personaltid, som är finansierad genom annat anslag.

Fördelning av 600 000 kronor för fysiska aktiviteter

Socialförvaltningen föreslår att av de 600 000 kronor för fysiska aktiviteter i form av fysisk träning utbetalas 200 000 kronor till Vårdbo, Attendo för att användas till att permanenta Pilotprojektet på dagverksamheten genom en utökning av sjukgymnast- och arbetsterapeuttjänsterna. Socialförvaltningen föreslår vidare att de resterande 400 000 kronor för fysiska aktiviteter utbetalas till Produktionsstyrelsen för att användas i lika delar på Solhälla och Solgårdens trygghetsboenden samt på Görjansgårdens trygghetsboende/träffpunkt. På Görjansgården förekommer fysisk träning endast i mycket begränsad omfattning.

Medlen utbetalas vid ett tillfälle till Attendo och Produktionsstyrelsen. Medlen får användas gemensamt av de tre verksamheterna vid trygghetsboendena men ska generera att den fysiska träningen når så många delar av kommunen som möjligt. Medlen får användas till personaltid som behövs för att erbjuda fysisk träning.

Fördela 100 000 kronor till Görjansgårdens träffpunkt/trygghetsboende för att användas för aktiviteter i Roslags-Kulla.

Socialförvaltningen föreslår att 100 000 kronor för att skapa sociala aktiviteter till Roslags-Kulla utbetalas till Produktionsstyrelsen varav 50 000 kronor för att användas till personaltid för trygghetsvärden vid Görjansgårdens trygghetsboende/träffpunkt och resterande 50 000 kronor till aktiviteter. Aktiviteterna som följer av denna finansiering ska fokusera på verksamhet riktad till boende i Roslags-Kulla.

Medlen får användas till inköp av utrustning till verksamheten, till utflykter, till anlitande av underhållning, och till personaltid som behövs för att få till stånd aktiviteterna

Tjänsteutlåtande

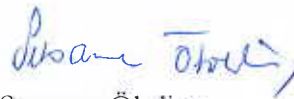
De medel som inte är förbrukade 2014-12-31 ska återbetalas till Vård- och omsorgsnämnden senast 2014-12-31 (verksamheten kan göra eventuella uppbokningar för kostnader tillhörande december).

Redovisning och återbetalning av medel

Attendo och Produktionsstyrelsen ska åiterrapportera användningen av medlen till Vård- och omsorgsnämnden i verksamhetsberättelse för 2014. I berättelsen ska framgå vilka aktiviteter som genomförts, målgrupper som deltagit samt kostnader för aktiviteterna.



Anne Simmasgård
Socialchef



Susanne Öhrling
Sakkunnig äldre

Expedieras

Vårdbo, Attendo

Produktionsstyrelsen

12.

Uppföljning av personlig assistans

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Datum 2014-03-10

Dnr 2014/0039-741

Till Vård- och omsorgsnämnden

Uppföljning av personlig assistans

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden beslutar

att godkänna föreliggande rapporter samt handlingsplan inlämnad från verksamheten

Bakgrund

Vård- och omsorgsnämnden följer fortlöpande upp verksamheter. Sakkunnig inom funktionshinder har under januari – mars 2014 genomfört uppföljning av personlig assistans som Produktionsstyrelsen bedriver. Den personliga assistansen drivs enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) då beslut är fattat av kommunen, eller enligt socialförsäkringsbalken (SFB), då beslut fattas av Försäkringskassan.

Förvaltningens slutsatser

Resultatet av uppföljningen finns i bifogade rapporter. Vid uppföljningen framkom vissa förbättringsområden som verksamheten behöver utveckla. Ansvarig chef har upprättat en handlingsplan som visar hur verksamheten planerar att arbeta med dessa områden. Sakkunnig inom funktionshinder följer upp resultatet av handlingsplanen under hösten 2014.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner rapporten samt verksamhetens handlingsplan.

Bilagor

1. Uppföljning av personlig assistans 2014-02-21
2. Handlingsplan från personlig assistans



Sara Eriksson

Sakkunnig inom funktionshinder

Expedieras

Produktionsstyrelsen

Uppföljning av personlig assistans

Verksamhet: Personlig assistans

Huvudman: Österåkers kommun

Sammanfattning

Verksamheten personlig assistans, som utförs av Produktionsstyrelsen, har följts upp av sakkunnig inom funktionshinder. Verksamheten är i stort sett välfungerande. Ett utvecklingsarbete har pågått under ett par år, där man strävar efter att skapa rutiner för personalens arbete med kunder, något som inte har funnits tidigare. Det är några områden där arbetet behöver förstärkas ytterligare:

- Rutin för informationsöverlämning mellan personal (säkerhet kund)
- Riskbedömning för kund
- Rutin för avrapportering av personal (säkerhet personal och kund)
- Säkra kommunikationsvägar
- Utbildning/kompetens
- Mål och utveckling
- Utbildning inom dokumentation

Verksamheten har lämnat in en handlingsplan för arbete, denna bifogas rapporten. En uppföljning av hur verksamheten har arbetat med handlingsplanen kommer att genomföras under hösten 2014.

Bakgrund, syfte och metod

Produktionsstyrelsen driver personlig assistans enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Socialförsäkringsbalken (SFB).

Vård- och omsorgsnämnden följer upp verksamheten genom uppföljning som genomförs av sakkunnig inom funktionshinder på socialförvaltningen. Det finns ingen beställning av verksamheten. Uppföljningen utgår ifrån lagar som styr verksamheten. En beställning av verksamheten från Vård- och omsorgsnämnden till Produktionsstyrelsen planeras tas fram under 2014.

Denna uppföljning har genomförts genom

- intervju med enhetschef och samordnare (2014-01-08, 2014-03-07)
- intervju med personal (2014-02-21, 2014-02-25)
- granskning av rutiner och dokumentation på enheten
- genomgång av enhetens lokal

Beskrivning av verksamheten

Personlig assistans beviljas av kommunen enligt LSS eller av Försäkringskassan enligt SFB. Det är omfattningen av den enskildes behov som delvis styr från vem

som den enskilde kan ansöka om stöd. Är stödet för de grundläggande behoven större än 20 timmar per vecka, fattar Försäkringskassan beslut enligt Socialförsäkringsbalken. Om de grundläggande behoven understiger 20 timmar per vecka, kan kommunen fatta beslut om personlig assistans enligt LSS.

En lagstadgad valfrihet råder för den enskilde. Denne kan välja att anställa egna assistenter, anlita ett företag, eller anlita kommunen för att utföra assistansen. Den som väljer kommunen som utförare kommer till produktionsförvaltningen. Det är biståndsenheten som sköter utbetalningen av pengar till utföraren eller den enskilde.

Produktionsstyrelsens personliga assistans utförs i hemmet och med den enskilde. Det finns en lokal för administration, ledning och möten på Norrgårdsvägen i Åkersberga.

Verksamheten benämner de enskilda som tar emot stöd som kunder.

Resultat av granskningen

1. Lokaler

Ledningen för personlig assistans finns i lokaler på Norrgårdsvägen. Där finns arbetsplatser, ett kök, samt mötesrum. I lokalen hålls möten med personal, men också med kunder t ex vid uppstart av assistans. Ledningen är nöjd med lokalerna och de fyller behovet som finns.

Assistansen utförs i övrigt hemma hos kunden, eller någon annanstans med kunden. Det betyder att personalen arbetar i miljöer som inte är styrda av verksamheten vad gäller t ex arbetsmiljö. Vissa anpassningar kan göras av arbetsmiljön i samråd med kunden, och det förekommer också att personalen har någon typ av kontorsarbetsplats i kundens hem.

2. Kunder

Verksamheten har i dagsläget 19 kunder. Antalet kunder är relativt konstant. Det är fler kunder som har stöd genom Socialförsäkringsbalken och Försäkringskassan, än genom LSS och kommunen.

Kunden har stort inflytande över hur insatsen utformas. Kunden kan t ex påverka vilken personal som ska få anställning. Personalen medger dock att det för många kunder är svårt att uttrycka sitt gillande eller ogillande. Dels kan det finnas hinder genom funktionsnedsättningen, dels kan det upplevas som svårt då man är i en beroendeställning gentemot personal.

Personalen upplever att de kunder som behöver det, har en god man eller förvaltare. Då personalen arbetar bara med en kund, sker kontakten med god man och anhörig naturligt. Det finns ingen utsedd kontaktperson i grupperna, men däremot fördelas olika ansvar mellan personal.

Vissa kunder kan kommunicera sina behov och önskemål själva. Andra är beroende av personal för detta. Det är vanligast att man arbetar ensam med kunden, och träffar annan personal enbart vid överlappning av pass eller på möten. Enligt personalen sker en del telefonkontakt mellan personal även när den ena inte är i tjänst. Man arbetar också med skriftlig informationsöverlämning genom almanackor eller kollegieblock.

Man har i vissa kunders dokumentation försökt förutse vad som kan inträffa av det oväntade slaget. Det kan t ex röra sig om olyckor eller att kunden inte vill ta emot hjälp.

Kundens privata medel hanteras enligt överenskommelse med varje person. Det är arbetsgivaren som betalar för personalen när personalen t ex följer med och åter måltider.

En del av kunderna har sysselsättning på dagtid, vissa med assistans och andra utan. Anskaffning av hjälpmedel görs genom landstinget, och fungerar bra enligt personalen. Vissa önskar dock mer information om nya hjälpmedel, ofta kognitiva sådana.

Förbättringsmöjligheter, kunder:

- *Rutin för informationsöverlämning.* Det bör för varje kund finnas en rutin för hur informationsöverlämning mellan personal ska ske. Överlämningen ska ske på ett etiskt och säkert sätt ur kundens perspektiv, och säkerställa att informationen inte hamnar i orätta händer. Till det hör en rutin för förvaring eller förstörande av gammalt material.
- *Riskbedömning kund.* En riskbedömning för vad som kan inträffa som kan riskera kundens säkerhet bör göras för varje kund. Detta kan t ex handla om risker för missförhållande, bemanningsproblem, eller att bli lämnad utan personal. Detta är särskilt viktigt med tanke på mängden ensamarbete som utförs.

3. Personal

Antalet anställda i verksamheten varierar med antalet kunder. För närvarande finns cirka 35 tillsvidareanställda och 19 anhöriganställda. De flesta arbetar 90-100 %. Med anhöriganställda avses en anhörig till kunden. Arbetsgivaren anställer då den anhöriga enligt ett särskilt avtal (PAN) som bland annat medför att arbetsgivaren inte har omplaceringsansvar för den anhöriga.

De flesta anställda arbetar med en kund. Det finns en personalgrupp runt varje kund. Det finns också så kallade resurspersoner i verksamheten. Dessa har ett fast schema, men arbetar med olika kunder och kan t ex rycka in vid sjukdom.

Utbildning erbjuds sporadiskt, ofta i form av kortare föreläsningar. Det finns inga kompetensutvecklingsplaner. Arbetsgrupperna runt varje kund har regelbundna möten med samordnaren. Det sker inga möten där personal från olika

arbetsgrupper träffas. Personalen uppger att det vore bra med sådana möten, för att kunna sprida bra rutiner och arbetssätt.

Rekrytering sker genom annonsering. Många anställda har dock också kommit via kontakter med andra som redan arbetar i verksamheten. Det finns inga generella utbildningskrav, utan det är personlig lämplighet som avgör. Verksamheten ser sedan till att den anställde får en grundläggande genomgång av t ex hjärt- och lungräddning och ergonomi samt utbildning i det specifika funktionshindret. Verksamhetsledningen ingår i ett större arbete inom produktionsförvaltningen som sker för att klargöra utbildningskrav. Introduktion sker genom att den nyanställda går bredvid en erfaren personal några arbetspass.

Om en kund avslutar assistansen hos produktionsförvaltningen så försöker ledningen bereda plats i annan arbetsgrupp för personalen.

Det finns riskbedömning runt varje enskild kund ur ett arbetsmiljöperspektiv. Det finns inga generella rutiner för avrapportering efter arbetspass. Det har varit en incident där en personal råkade ut för en olycka och svimmade. Personalen har inte telefoner som tillhör verksamheten, utan ringer antingen med kundens telefon eller med sin privata vid behov. Ingen personalgrupp har en dator eller annan mobil enhet som tillåter uppkoppling gentemot intranätet eller verksamhetssystemet.

Ledningen består av flera samordnare och en enhetschef. Det är enhetschefen som har personal- arbetsmiljö- och ekonomiansvaret. Till vardags är det samordnaren som personalen möter. Personalen uppger att det alltid går att få tag på ledningen via kontorsnummer, som också är journummer på helger. På nätter finns ett system för chef i beredskap i produktionsförvaltningen. Personalen uppger att det är lätt att få stöd och svar när det behövs, det spelar inte så stor roll vem av enhetschefen eller samordnarna som svarar. Enhetschefen har högskoleutbildning inom området.

Förbättringsmöjligheter, personal:

- *Rutin för avrapportering från personal.* Verksamheten bör införa rutiner för att säkerställa att risker minimeras vid ensamarbete. Detta rör bland annat överrapporteringsrutiner. Detta dels för säkerheten för personalen och dels för att kunden inte ska riskera att försättas i en situation där denne inte kan påkalla hjälp om något händer personalen.
- *Säkra kommunikationsvägar.* Verksamheten bör skapa system för att ledningen ska kunna kommunicera med personal och vice versa. Det ska finnas möjligheter både för att använda telefon och e-post, som inte är knutna till kundens telefon eller dator. Detta för att kunna säkerställa att personal får nödvändig information men också för att personal ska kunna komma i kontakt med ledning eller andra på ett enkelt sätt.
- *Utbildning/ kompetens.* Med hänsyn taget till att olika kunder kräver olika kompetens hos personalen, bör det ändå finnas grundkrav som ledningen har vid alla rekryteringar. Detta kan t ex vara genomgången gymnasieutbildning,

eller uppfyllande av vissa personliga egenskaper. Kompetensutvecklingsplan, både individuell och per arbetsgrupp, ska finnas.

4. Samverkan och samarbete

Viss samverkan sker med LSS-handläggarna, detta framförallt när det kommer nya kunder. Kommer kunderna via Försäkringskassan är handläggaren mindre inblandad. Verksamheten har ett väl fungerade samarbete med Försäkringskassan.

Det är kunden som har kontakt med sina vårdgivare i primärvård mm. Personalen följer med på besök och stödjer vid t ex medicinhantering. Personalen uppger att säkerheten är lägre vad gäller medicinhantering, jämfört med hur det fungerar i en gruppbostad.

5. Uppföljning och utvärdering av verksamheten

Det finns verksamhetsplan och verksamhetsberättelse för verksamheten enligt produktionsförvaltningens rutiner. Det saknas dock övergripande mål för verksamheten, utöver de som finns i varje kunds genomförandeplan.

Personalen har inte tillgång till intranät eller egna e-postadresser för kommunikation. Informationsöverlämning sker via telefon eller möten. Detta bidrar till att det finns risk för att personalen blir isolerad i sin grupp och borgar inte för utveckling. Personalen uppger samstämmt att de inte känner till de mål som kommunen, produktionen, eller verksamheten personlig assistans har för sin verksamhet.

Förbättringsmöjligheter, uppföljning och utvärdering:

- *Mål och utveckling.* Utöver de mål som finns i kundens genomförandeplan känner inte personalen till vad verksamheten ska utveckla. Ledningen behöver ta fram mål för verksamheten och förankra dessa hos personalgrupperna för att möjliggöra ständig utveckling enligt kraven i ledningssystem för kvalitet som finns.

6. Fel & brister och synpunkter & klagomål

Det finns rutiner för rapportering enligt lex Sarah och synpunkter och klagomål i varje arbetsgrupp. Dessa är dock relativt okända och används ej. Personalen uppger att de kontakter chefen vid eventuella misstankar om t ex övergrepp. De tror också att vissa kunder kan dra sig för att göra formella klagomål då de är medvetna om att de är i stark beroendeställning till personalen de klagat på.

Förbättringsmöjligheter, synpunkter och klagomål:

- *Lex Sarah.* Rutinen ska gås igenom med samtlig personal minst en gång per år. Detta är särskilt viktigt med tanke på förekomsten av ensamarbete.
- *Synpunkter och klagomål.* Kunden behöver få strukturerad och upprepad information om hur denne kan ha synpunkter eller klaga på verksamheten och vad som händer därefter. Detta för att stärka den enskildes möjlighet att känna att han eller hon kan påverka verksamheten utan att det får oönskade konsekvenser.

7. Dokumentation

Varje kund utom en har en genomförandeplan. Kunden och dess anhöriga eller företrädare är erbjudna att delta vid upprättandet. Kunden utan genomförandeplan har sagt nej till att den upprättas. Verksamheten ska dock i enlighet med reglerna upprätta en ändå och dokumentera att kunden inte önskar det.

Den löpande dokumentationen förs på papper i personalgrupperna. Viss dokumentation hamnar också i kollegieblock eller almanackor och riskerar att blandas med personalinformation. Personalen upplever att det är olika kvalitet på dokumentationen beroende på vem som arbetar. Det finns en skillnad när utbildad vårdpersonal dokumenterar, de förstår varför och hur man ska dokumentera. Andra, utan vårdutbildning, har svårare att göra rätt. Personalen uppger att kunderna som de arbetar med inte vet om att de får läsa dokumentationen.

Förbättringsmöjligheter, dokumentation:

- *Utbildning.* Samtidig personal behöver fortsatt utbildning i dokumentation. Detta gäller framförallt de som inte har en utbildning som innefattar information om dokumentationsplikt.
- *Se även behov av rutin för informationsöverlämning under avsnitt Kunder.*



Österåkers kommun
Produktionsförvaltningen

Datum: 2014-03-24

Svar på verksamhetsgranskning av Personlig Assistans

Rutin för informationsöverlämning

Vi har övergripande skriftliga rutiner gällande hur dokumentation och informationsöverlämning ska ske mellan assistenterna. Dessa rutiner anpassas sedan utifrån varje enskild kund. För att påminna personalen om de etiska aspekterna vad gäller informationsöverlämning kommer vi ta upp denna fråga vid nästa stor APT i maj-2014. All personal inom Personlig Assistans ska under hösten genomgå en webbaserad utbildning i socialdokumentation. För att säkerställa att kundens genomförandeplan inte kommer i orätta händer förvaras kundens genomförandeplan i ett låst skåp i enhetens lokaler. Alla avvikelser skrivs in i Procapita som en avvikelse. Genomförandeplanen revideras en gång per år eller oftare om behov uppstår, den ses över vid varje månatligt assistansmöte som assistenterna har kring kunden.

Riskbedömning kund

Flera av enhetens kunder har trygghetslarm beviljat vilka är en del av säkerhetstänket kring kunden. Vid de månatliga assistentmötena, där någon av oss från kontoret deltar, står det på agendan att ta upp frågor kring risker, avvikelser och rapporteringskyldighet, vi håller dessa frågor levande genom att lyfta dem till diskussion i assistentgrupperna och få assistenterna uppmärksamma på vilka risker och avvikelser som kan uppstå hos respektive kund. Vi poängterar samtidigt att de har skyldighet att rapportera om de upplever någon risk för kunden. Vi fortsätter identifiera riskerna hos respektive kund och hur de kan förebyggas och utifrån det utforma riskanalyser med ett kundperspektiv. Enheten följer de rutiner och riktlinjer som produktionsförvaltningen arbetat fram vad gäller händelserapportering och tillbud.

Med hjälp av Stephanie Dargren, som arbetar inom kommunen med arbetsmiljöarbete, ska enheten genomföra riskanalyser och därefter skapa rutiner över ensamarbetets risker, dessa bör ses över 1 ggr per år.

Rutin för avrapportering från personal

De flesta av enhetens kunder har dygnet runt bemanning, antingen med jourpass eller vaken natt och hos de kunderna avlöser assistenterna varandra. Vi har börjat undersöka vilka möjligheter som smartphones skulle kunna öppna upp i vidareutvecklingen kring personalens säkerhet. I dagsläget är förslaget att assistenten skickar ett SMS till beredskapstelefonen då denna avslutar sitt arbetspass.

Säkra kommunikationsvägar

Enheten ska lyfta frågan med kommunens IT avdelning att tilldela all tillsvidareanställd personal mailadress via kommunen.

Ett förslag vi jobbar vidare på är att utse en kontaktperson i respektive assistentgrupp. Syftet med att ha en kontaktperson i assistentgrupperna är att vi från kontoret har en person som vi vänder oss till och som i sin tur har som uppgift att föra informationen vidare ut till assistentgruppen och se till att samtliga assistenter i gruppen har tagit del av informationen.

Varje månad skickas månadsbrev till assistenterna där aktuell information tas upp.

Assistentgrupperna har månatliga möten på kontoret där någon av kontorspersonalen deltar och delger viktigt information till grupperna samt tar emot information som grupperna vill lämna till kontoret. En gång per halvår har hela enheten stor APT, dessa möten är obligatoriska.

Kontoret har regelbunden telefonkontakt med alla assistentgrupper.

Utbildning/kompetens

Då det inte finns lagstöd vad gäller utbildningskrav för personliga assistenter utgår vi alltid ifrån kundens behov vid rekrytering och vilken kompetens kunden efterfrågar hos sina assistenter. Vid uppstart fyller kunden i en kravspecifikation där kundens önskemål vad gäller kompetens fångas upp. Vi anser att goda

kunskaper i svenska språket både i tal och skrift och personlig lämplighet är avgörande vid rekryteringen av nya assistenter.

Vi erbjuder assistentgrupperna efterfrågade kompetenshöjande kurser via Carpe eller annan utbildningsinsats, FUB eller ABF tex. Vi anordnar föreläsningar med för verksamheten intressanta områden. Vi deltar i produktionsförvaltningens övergripande satsning vad gäller kompetensutveckling inom vård och omsorg. Kompetensutvecklingsplan i grupperna kommer vi att initiera och genomföra 2014. Vi arbetar med att motivera personalen att vilja vidareutveckla sig inom yrket.

Mål och utveckling

Personalen har tagit del av enhetens verksamhetsplan för 2014. Planen kommer att diskuteras i storgrupp på APT i maj 2014 samt fortlöpande under året.

Dokumentation

All personal ska under hösten genomgå en webbaserad kurs i socialdokumentation.

Sara Löf
Enhetschef
08-540 815 94
sara.lof@osteraker.se

13.

**Svar på revisionsrapport –
Granskning av kommunens långsiktiga och
strategiska planering inom äldreomsorgen
och LSS**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Datum 2014-03-13

Dnr VON 2014/0026-741

Till Vård- och omsorgsnämnden

Svar på revisionsrapport - Granskning av kommunens långsiktiga och strategiska planering inom äldreomsorgen och LSS

Sammanfattning

Revisorerna har granskat Vård- och omsorgsnämndens och Kommunstyrelsens arbete med att planera bostäder för målgrupper inom äldreomsorgen och LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade). Synpunkter förs fram att nämnden och styrelsen inte förmått skapa tillgång till de bostäder som det finns behov av. Revisorerna önskar en redogörelse över styrelsens och nämndens syn på de iakttagelser och rekommendationer som redovisas i rapporten.

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämnden beslutar att

ställa sig bakom förvaltningens slutsatser om revisorernas granskning och överlämna detta till revisorerna såsom nämndens svar.

Bakgrund

Mot bakgrund av att Vård- och omsorgsnämnden har och har haft många ej verkställda beslut avseende särskilt boende för äldre och för LSS-bostad beslutade revisorerna att genomföra en granskning av hur kommunens planering av bostadsförsörjning för målgrupperna fungerar.

I revisionsrapporten konstateras att Kommunstyrelsen är ytterst ansvarig för bostadsförsörjningen i kommunen och att styrelsen inte har lyckats svara upp mot de behov som Vård- och omsorgsnämnden har identifierat. Samtidigt menar också revisorerna att Vård- och omsorgsnämnden inte har varit tillräckligt tydlig i sin kommunikation om behoven, och inte själv tagit initiativ till att närmare precisera vilken tillgång till boendeplatser som nämnden behöver.

Vidare konstateras att nämnden formellt har pekat på behov i boendeprognoser och i verksamhetsplaner. Boendeprognoser som gjorts 2007 och 2010 har visat sig vara träffsäkra, och en ny boendeprognos finns aktuell för 2013. Kommunens långsiktiga planering har dock varit beroende av att privata aktörer ska bygga och driva de boenden som behövs för att täcka behoven. Kommunstyrelsen har fram till budgetarbetet inför 2014 inte initierat några åtgärder för att planera för att behovet ska täckas på annat sätt. En tro finns på att valfrihetssystem inom särskilt boende för äldre ska leda till att flera privata aktörer etablerar sig. Vad gäller bostäder för målgrupper inom lag om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS), finns dock ingen planering.

Riskbedömning är inte gjord, inte heller har alternativa handlingsplaner tagits fram. Revisorerna bedömer också att Kommunstyrelsen inte har gjort tydliga kalkyler angående merkostnader eller andra ekonomiska effekter som en bristande planering medför. Framförhållningen i boendeprognoser från Vård- och omsorgsnämnden bedöms vara tillräcklig, men Kommunstyrelsens framförhållning för att tillgodose det prognosticerade behovet är inte tillräcklig.

Tjänsteutlåtande

Revisorerna önskar en redogörelse över Kommunstyrelsens och Vård- och omsorgsnämndens syn på iakttagelser och rekommendationer som revisorerna lämnar.

Förvaltningens slutsatser

Socialförvaltningen instämmer i revisorernas iakttagelser vad gäller att boendeförsörjningen för Vård- och omsorgsnämndens målgrupper inte fungerar tillfredsställande. De icke verkställda beslut som finns, och som i vissa fall har lett till att kommunen fått beslut om särskild sanktionsavgift, beror på brist på tillgång till bostäder.

Revisorerna rekommenderar följande:

- Kommunstyrelsen och Vård- och omsorgsnämnden bör låta genomföra en riskanalys av den nu liggande planeringen för att täcka Vård- och omsorgsnämndens behov av boendeplatser inom äldreomsorg och LSS.
- En tydligare beslutsordning bör inrättas där Vård- och omsorgsnämnden beslutar att lämna över en tydlig behovsbeskrivning, i form av en boendeprognos som mynnar ut i specifika önskemål om var, när och i vilken form av boende behövs, till Kommunstyrelsen som därefter fattar beslut om att bekräfta till Vård- och omsorgsnämnden att behoven är uppfattade och beskriva hur man avser tillgodose dem.


Förvaltningen avser återkomma till nämnden med beslutsförslag med innebörden att till Kommunstyrelsen begära uppdrag att planera för ytterligare bostäder vad gäller gruppboendestäder och serviceboendestäder enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Vad gäller behovet av platser inom särskilt boende för äldre, avser förvaltningen att nära följa det arbete som pågår genom uppdraget från Kommunfullmäktige i budget 2014 till Armada Fastighets AB att planera ett särskilt boende för äldre i centrala Åkersberga. Likaså att ha fortsatt kontakt med privata entreprenörer som planerar särskilt boende för äldre i kommunen.

Vad gäller revisorernas rekommendationer avser förvaltningen att i samråd med Kommunstyrelsens förvaltning ta fram en riskanalys. Beträffande beslutsordningen anser förvaltningen att den är tydlig, Vård- och omsorgsnämnden kommer även fortsättningsvis att uppdatera underlag till Kommunstyrelsen och då begära bekräftelse och information om hur styrelsen avser att planera utefter underlaget.

Bilagor

Revisionsrapport – Granskning av kommunens långsiktiga och strategiska styrning och planering inom äldreomsorgen och LSS 2014-01-30


Anne Simmasgård
Socialchef


Sara Eriksson
Sakkunnig inom funktionshinder

Expedieras

Kommunstyrelsen, revisorerna

ÖSTERÅKERS KOMMUN Vård- och omsorgsnämnden	
2014-02-12	2014-02-04
Diag VN 2014/0026-	PM 007 (1)

For distribution



Vård- och omsorgsnämnden
Kommunstyrelsen

Angående långsiktig och strategisk planering och styrning inom äldreomsorgen och LSS

På uppdrag av Österåkers kommuns förtroendevalda revisorer har PwC granskat huruvida Kommunstyrelsen och Vård- och omsorgsnämnden har en långsiktig planering som är ändamålsenlig med inriktning mot äldreomsorgen och LSS. Resultatet redovisas i bifogad rapport.

Granskningen visar avseende särskilt boende inom äldreomsorgen att Kommunstyrelsen som ansvarig för bostadsförsörjningen inte förmått att svara upp mot de behov som Vård- och omsorgsnämnden identifierat. Samtidigt har Vård- och omsorgsnämnden sannolikt inte varit tillräckligt tydlig i sin kommunikation av behoven, och inte själv tagit initiativ till att närmare precisera vilken tillgång till boendeplatser inom kommunen som nämnden behöver för att fullgöra sitt ansvar utifrån socialtjänstlagen.

Den långsiktiga planeringen har hittills visat sig i för stor utsträckning vara beroende av att privata aktörer ska bygga och driva de särskilda boenden som behövs för att täcka behoven i kommunen. Kommunstyrelsen och Vård- och omsorgsnämnden har visserligen fått signaler om att intresse har funnits och fortsatt finns från privata aktörer. I den långsiktiga planeringen har Kommunstyrelsen dock inte i tillräcklig utsträckning lagt in alternativ och skapat sig en handlingsberedskap för de fall där planerade byggen inte kommit igång.

Vår bedömning är att Kommunstyrelsen, utifrån sin uppsiktsplikt och sitt särskilda ansvar enligt reglementet "att med uppmärksamhet följa socialtjänsten och verka för att socialtjänstlagens mål kan uppfyllas", kunde ha säkerställt en dialog med Vård- och omsorgsnämnden för att skapa en robust planering för tillskott av boendeplatser i kommunen. Vår uppfattning är att den långsiktiga planeringen, utifrån det delade ansvaret, skulle vinna på en förbättrad kommunikation och dialog mellan Vård- och omsorgsnämnden och Kommunstyrelsen.

Revisorerna översänder rapporten till Kommunstyrelsen och Vård- och omsorgsnämnden och önskar en redogörelse över styrelsens och nämndens syn på de iakttagelser och rekommendationer som redovisas i rapporten. Svaret skall vara revisorerna tillhanda senast den 30 april 2014.

För revisorerna


Bengt Olin
ordförande

För kännedom:

Kommunfullmäktiges presidium

ÖSTERÅKERS KOMMUN	
Vård- och omsorgsmyndigheten	
2014-02-12	
Uav	Pwr

Revisionsrapport

Henrik Fagerlind
My Nyström

30 januari 2013

*Granskning av
kommunens långsiktiga
och strategiska styrning
och planering inom
äldreomsorgen och LSS*
Österåkers kommun

Innehållsförteckning

1.	Inledning	2
1.1.	Bakgrund	2
1.2.	Revisionsfråga	2
1.3.	Metod, genomförande	3
1.4.	Avgränsning.....	3
2.	Ansvar och roller	4
3.	Utvecklingen under 2000-talet och prognoser framåt	5
3.1.	Särskilda boenden inom äldreomsorg.....	5
3.2.	Boenden inom LSS	7
4.	Granskningsresultat	9
4.1.	Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar/omvärldsanalys?.....	9
4.1.1.	Bedömning	9
4.2.	Är planeringen/strategierna för att möta efterfrågeförändringar tydliga, relevanta och riskbedömda?.....	10
4.2.1.	Bedömning	11
4.3.	Finns alternativ och handlingsberedskap inbyggd i planeringen?	12
4.3.1.	Bedömning	12
4.4.	Finns kalkyler som tydliggör ekonomiska effekter vid bristande planering? Är de ekonomiska konsekvenserna belysta på ett tillfredställande sätt i planeringen?13	
4.4.1.	Bedömning	14
4.5.	Är framförhållningen tillräcklig?	14
4.5.1.	Bedömning	14
5.	Sammanfattande bedömning	16

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Demografiska förändringar innebär förändringar i kommuninvånarnas behov av äldreomsorg och LSS. Enligt bostadsförsörjningslagen ska varje kommun planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för att bostadsförsörjningen förbereds och genomförs (SFS 2000:1383 med tillägg SFS 2002:104). Planeringen innebär också att kommunen ska ha en strategi för bostadsbygget och för hur olika typer av boenden ska utvecklas.

Revisorerna har i olika sammanhang noterat att vård- och omsorgsnämnden har ett antal ej verkställda beslut avseende såväl särskilt boende inom äldreomsorgen som LSS-boende. Under 2013 har kommunen även drabbats av beslut om särskild sanktionsavgift. I avsaknad av platser inom särskilt boende tillgodoses en stor del av behoven genom utökade insatser inom hemtjänsten.

Vid träff med företrädare för nämnd och förvaltning inom vård- och omsorg har framförts att förklaringen till de ej verkställda besluten beror på en brist på bostäder, och att nämnden lyft fram behovet av ytterligare boendeplatser till Kommunstyrelsen i samband med budgetarbete redan för ett antal år sedan.

Mot ovanstående bakgrund har de förtroendevalda revisorerna beslutat om en granskning inom ramen för innevarande års revisionsplan.

1.2. Revisionsfråga

Revisorerna i Österåkers kommun har givit PwC i uppdrag att granska kommunens långsiktiga och strategiska styrning och planering inom äldreomsorgen samt LSS.

Den övergripande revisionsfrågan är:

Har kommunstyrelsen och vård- och omsorgsnämnden en ändamålsenlig långsiktig planering?

Följande kontrollmål utgör underlag för bedömningen:

- Den ekonomiska flerårsplaneringen grundar sig på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar/ omvärldsanalys.
- Planeringen/strategierna för att möta efterfrågeförändringar inom verksamheten är tydliga, relevanta och riskbedömda.
- Alternativ och handlingsberedskap finns inbyggd i planeringen.
- De ekonomiska konsekvenserna är belysta på ett tillfredsställande sätt i planeringen och kalkyler finns som i förekommande fall tydliggör ekonomiska effekter vid bristande planering.
- Framförhållningen är tillräcklig.

1.3. Metod, genomförande

Granskningen har gjorts genom dokumentstudier och intervjuer med kommunchef, socialchef, lokalansvarig på socialförvaltningen, central lokalsamordnare, ekonomichef, central ekonom, översiktsplanerare samt med kommunstyrelsens ordförande och ordförande i vård- och omsorgsnämnden. Dokument som har studerats är bland annat vård- och omsorgsnämndens budget 2014, vård- och omsorgsnämndens verksamhetsberättelse för 2011 och 2012, Boendeprognos 2013-11-13, Boendeprognos för Socialförvaltningen 2010-10-22, Bostadsförsörjningsprogram 2014-2024 och Underlag för långsiktig ekonomisk planering 2012-2022.

1.4. Avgränsning

Granskningen avgränsas till vård- och omsorgsnämndens och kommunstyrelsens planering för att säkerställa behoven av boendeplatser inom vård- och omsorgsnämndens verksamheter.

2. *Ansvar och roller*

Ansvar för den långsiktiga planeringen av boende inom äldreomsorgen och LSS är uppdelat mellan vård- och omsorgsnämnden och kommunstyrelsen.

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar enligt sitt reglemente för kommunens uppgifter inom socialtjänstlagen vad avser omsorgen om äldre människor och människor med funktionshinder med undantag för själva driften av de kommunala resultatenheter. Det innebär att nämnden ansvarar för att individerna får det stöd de enligt SoL och LSS har rätt till. Vidare ansvarar nämnden för att bedöma behovet av vård och omsorg samt verka för ett allsidigt och varierat utbud med hög kvalitet som tillgodoser vårdtagares och anhörigas önskemål om vård och omsorg. Det innebär att nämnden har att uppmärksamma på framtida behov av t ex platser inom särskilt boende och LSS-boende.

Kommunstyrelsen ansvarar enligt sitt reglemente för den översiktliga planeringen av användningen av mark och vatten, mark- och bostadspolitiken samt ska se till att en tillfredställande markberedskap upprätthålls samt att bostadsförsörjningen och samhällsbyggandet främjas. Kommunstyrelsen skall vidare med uppmärksamhet följa socialtjänsten och verka för att socialtjänstlagens mål kan uppfyllas. Styrelsen har vidare hand om kommunens uppgifter inom planväsendet enligt plan- och bygglagen (PBL), att vara planerande och verkställande organ för mark- och exploateringsverksamheten inklusive förvaltning och förädling av markreserven.

Reglementena stipulerar således att vård- och omsorgsnämnden har ansvaret att tillgodose individernas rätt till stöd och att uppmärksamma kommunstyrelsen på behovet av bl a boendepplatser, medan kommunstyrelsen ansvarar för bostadsförsörjningen samt plan- och byggfrågor. Samtidigt anges att kommunstyrelsen har ett ansvar att verka för att socialtjänstlagens mål uppfylls.

Detta innebär ur ett långsiktigt planeringsperspektiv att vård- och omsorgsnämnden utreder behoven utifrån sitt ansvar för individer inom äldreomsorg och funktionshinderomsorg och uppmärksammar kommunstyrelsen på dessa, och att styrelsen tillser att behoven tillgodoses i bostadsplaneringen, såväl att en planering finns som att den verkställs. En ändamålsenlig långsiktig planering är alltså beroende av att både vård- och omsorgsnämnden och kommunstyrelsen uppfyller sina respektive ansvar enligt ovan.

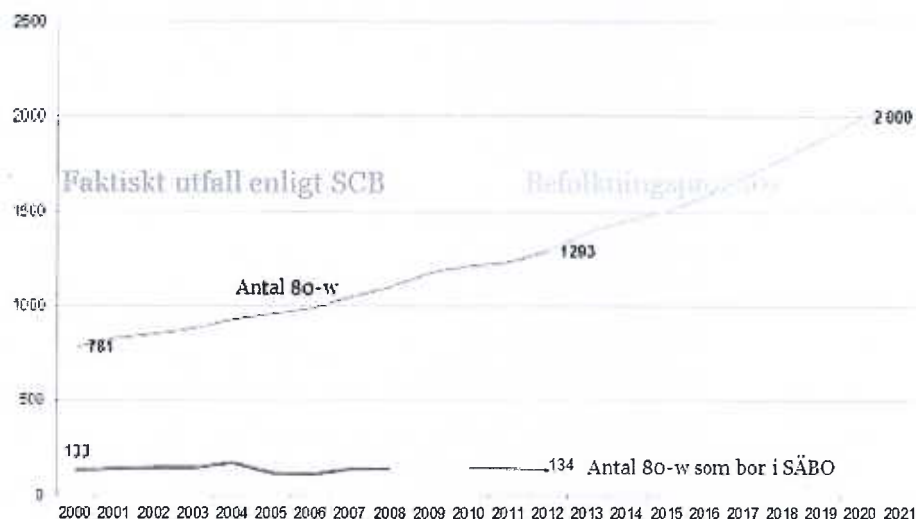
3. Utvecklingen under 2000-talet och prognoser framåt

I det följande presenteras statistik och prognosmaterial vi sammanställt i syfte att beskriva situationen vad gäller särskilda boenden och LSS-boenden i Österåkers kommun.

3.1. Särskilda boenden inom äldreomsorg

Under hela 2000-talet har antalet äldre ökat i kommunen. Vi har valt att närmare beskriva utvecklingen vad gäller personer som är 80 år eller äldre, eftersom de utgör den största gruppen som är i behov av särskilt boende.

I nedanstående graf illustreras utvecklingen (i den övre linjen) för antal personer äldre än 80 år. Fram till år 2012 redovisas det faktiska antalet för varje år, från 2013 och framåt redovisas det prognosticerade antalet enligt kommunens befolkningsprognos.¹



(Källa: SCB samt kommunens befolkningsprognos)

Grafen visar att under perioden 2000-2012 ökade antalet 80 år och äldre med 66 procent, eller 512 individer. Under perioden fram till 2020 antas befolkningsgruppen fortsätta öka kraftigt, med 54 procent motsvarande 707 personer.

Trots det kraftigt ökande antalet medborgare i åldern 80 år och äldre har antalet som bor i särskilt boende dock varit tämligen konstant. År 2000 bodde 17 procent av befolkningsgruppen i särskilt boende, en andel som år 2012 minskat till drygt 10 procent. Att andelen 80 år och äldre i särskilt boende minskat har varit en nationell

¹ För år 2009 saknas i den offentliga statistiken uppgift om antal 80-w i särskilt boende.

trend, delvis beroende på ändrade behov och önskemål. Jämfört med riksgenomsnittet är det dock en liten andel som år 2012 bodde i särskilt boende. Rikssnittet uppgick till 14,1 procent och snittet för mest lika kommuner till 13 procent. Redan år 2000 låg dock Österåker på en lägre andel än riket och mest lika kommuner.

Tillgången på boendeplatser i kommunen ser i dagsläget ut på följande vis:

Boende	Antal platser	Drivs av	Kommentar
Enebacken	108	HSB omsorg	
Solskiftets	46	Kommunal	varav 10 växelvård
Vårdbo	26	Attendo	varav 2 korttidsplatser
Alcea-huset	19	Kommunal	alla korttidsplatser
Totalt egen regi/entreprenad	199		varav 31 korttidsplatser

(Källa: boendeprognos 2013)

Totalt finns i egen regi eller upphandlat på entreprenad 199 boendeplatser i kommunen. Av dessa är 31 är s.k. korttids- eller växelvårdsplatser som kan användas vid hemtagning från vårdinrättning, för avlastning för anhöriga som vårdar närstående i hemmet samt i vissa fall som ersättning för reguljära platser i särskilt boende. Tillgängligt för beslut om särskilt boende finns således 168 platser. Några av dessa säljs till annan kommun.

Enligt rapportering den 31 oktober 2013 uppgick behovet av platser inom särskilt boende till 232, det vill säga 232 personer var i oktober 2013 beviljade insatsen särskilt boende. Merparten, drygt 70 procent, av besluten om särskilt boende rörde personer som var 80 år eller äldre.

Eftersom de ovan redovisade platserna inte täcker behoven köpte kommunen den 31 oktober 14 platser från Smedbygårdens särskilda boende. Detta boende ligger i Österåkers kommun och kommunen har ramavtal med boendet. Vidare köps 27 platser från utförare i andra kommuner. Kvarstod gjorde en kö med 33 personer som väntar på verkställighet av sitt beslut. Kösituationen fluktuerar över tid, och bestod den 15 januari 2014 av 18 personer, varav 12 bodde på korttidsboende i väntan på permanent plats i särskilt boende.

Enligt Socialförvaltningens boendeprognos upprättad 2013, dock ännu ej beslutad av vård- och omsorgsnämnden, ser behovsutvecklingen relaterad till befintliga platser i kommunen ut på följande sätt:

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Behov	232	241	247	258	269	283	297	311	327	346
Egna platser	168	168	168	168	168	168	168	168	168	168
Differens	-64	-73	-79	-90	-101	-115	-129	-143	-159	-178

(källa: boendeprognos 2013)

Tabellen visar att differensen mellan idag tillgängliga platser och behovet ökar kraftigt över tid.

3.2. Boenden inom LSS

Under 2000-talet har antalet personer med bistånd enligt LSS ökat i kommunen med 34 procent. Andelen av befolkningen 0-64 år med LSS-beslut har även den ökat, från 0,74 procent år 2000 till 0,92 procent år 2012. Däremot är det relativt sett färre som bor i LSS-bostad. År 2000 bodde hälften av alla med LSS-beslut i LSS-bostad, en andel som minskat till 40 procent år 2012.

Enligt Socialförvaltningens boendeprognos 2013 gör man antagandet att andelen av befolkningen som kommer att omfattas av LSS även framåt kommer uppgå till 0,90 procent av befolkningen 0-64 år, vilket innebär en viss ökning av antalet i takt med att dels befolkningen som helhet växer, dels baserat på antalet barn och unga med troliga behov i framtiden.

Tillgången till boenden inom kommunen utgörs av gruppboendestäder och serviceboendestäder enligt följande:²

Boende/enhet	Antal platser	Drivs av
Bergsätra	10	Produktionsstyrelsen
Ngv 35 plan 2	4	Produktionsstyrelsen
Planett	6	Produktionsstyrelsen
Oppsätra	11	Produktionsstyrelsen
Smedby	9	Produktionsstyrelsen
Skånsta	6	Produktionsstyrelsen
Ljusterö	11	Produktionsstyrelsen
Skonaren	6	Produktionsstyrelsen
Gruppboendestad totalt	63	
Runö SoS	11	Produktionsstyrelsen
Ngv SoS	14	Produktionsstyrelsen
Malva	8	Produktionsstyrelsen
Åkerspark	7	Olivia omsorg
Serviceboendestad totalt	40	
Egen regi/entreprenad totalt	103	

(Källa: boendeprognos 2013)

Totalt finns 103 platser för boende enligt LSS i egen regi eller på entreprenad fördelat på 12 enheter, varav 4 är serviceboenden. Nämnden köper också enstaka platser utanför kommunen enligt ramavtal. Totalt bor 118 Österåkersbor i LSS-bostad, enligt boendeprognosen, vilket innebär att Österåker även köper ett antal platser från privata boenden i kommunen samt från boenden belägna i andra kommuner.

² Gruppboendestad avser lägenheter med vissa gemensamma utrymmen som kök, samt tillgång till vård- och stödpersonal under dygnet. Serviceboendestad är en mellanform mellan helt ordinarie boende och gruppboendestad och avser lägenheter, ofta samlade i ett hus, samt tillgång till personal dygnet runt.

Behovet av platser inom LSS-bostäder förväntas att öka som en följd av att kommunen växer, samt utifrån kända behov hos barn och ungdomar, enligt nedan (ackumulerad ökning):

	2013	2014	2016	2018	2020	2022
Gruppbostad	9	9	11	13	19	26
Servicebostad	14	25	42	60	77	88
Totalt behov	23	34	53	73	96	114

(Källa: boendeprognos 2013)

Redan för år 2013 finns ett behov av ytterligare 23 platser, som sedan för år 2014 ökar till 34 för att år 2022 uppgå till 114 platser fler i förhållande till nuläget.

Sammanfattningsvis redovisar kapitlet att baserat på de prognoser vi tagit del av, både inom äldreomsorg och LSS, finns en stor skillnad mellan det bedömda framtida behovet och nu tillgängliga och befintliga platser.

4. Granskningsresultat

4.1. Grundar sig den ekonomiska flerårsplaneringen på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar/omvärldsanalys?

Boendeprognoiser har gjorts av socialförvaltningen, 2007 och 2010. För år 2013 kommer en ny prognos som dock ännu ej behandlats av vård- och omsorgsnämnden. Boendeprognoiserna och de analyser som där görs har i efterhand visat sig tämligen träffsäkra. Prognoserna tar upp såväl behoven inom äldreomsorg som inom LSS. Boendeprognoiserna behandlas i vård- och omsorgsnämnden och är det formella dokument där vård- och omsorgsnämnden uppmärksammar kommunstyrelsen på sina behov av boendeplatser.

Översiktsplanen är en utgångspunkt för kommunens långsiktiga ekonomiska planering. Den nu gällande översiktsplanen, som är från 2006, behandlar tämligen summariskt behoven av boenden för socialförvaltningens målgrupper. I den kommande översiktsplanen ska boendesituationen ägnas större utrymme enligt ansvarig tjänsteman.

Ytterligare ett i sammanhanget relevant dokument är kommunens bostadsförsörjningsplan 2014-2024, som dock ännu inte är antagen i kommunstyrelsen. Bostadsförsörjningsplan 2014-2024 uppmärksammar behovet av tillkommande platser för boende både inom äldreomsorg och LSS.

Mot bakgrund av de demografiska förändringar och andra skeenden som redogörs för i de ovan refererade dokumenten har vård- och omsorgsnämnden kontinuerligt tilldelats ökade medel för att hantera den demografiska utmaningen.

4.1.1. Bedömning

Vår bedömning är att det finns väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar att bygga den ekonomiska flerårsplaneringen på. Vi bedömer även att resursfördelningen i kommunen synes ta hänsyn till dessa analyser. Samtidigt finns det, som redovisats i kapitel 3, idag en brist på platser i särskilda bostäder och i viss mån även LSS-bostäder. Detta problem härrör dock inte från brister i analys- och prognosförmåga utan handlar mer om hur analyserna tas till vara och används.

4.2. Är planeringen/strategierna för att möta efterfrågeförändringar tydliga, relevanta och riskbedömda?

Kommunstyrelsens planering för att täcka vård- och omsorgsnämndens behov har fram till hösten 2013 i huvudsak byggts på att efterfrågan ska tillgodoses genom att privata aktörer bygger och driver de boenden som behövs. Det har dock inte tillkommit något nytt boende sedan Enebacken startades 2004, vilket då innebar ett tillskott av särskilda boendeplatser för äldreomsorgen. När kommunen inför ett valfritetssystem för särskilt boende i februari 2014 kvarstår tilltron till att fristående aktörer såväl bygger som driver nya äldreboenden. Viktigt för att planeringen ska ge önskvärda effekter är givetvis att det faktiskt byggs i enlighet med planeringen och att Österåkers kommun också får tillgång till de nya platser som skapas. Under hösten 2013 fattade dock kommunfullmäktige ett beslut, på initiativ av kommunstyrelsen, att ge bostadsbolaget Armada i uppdrag att påbörja projektering för ett nytt särskilt boende i centrala Åkersberga.

I den kommande bostadsförsörjningsplanen framgår att det finns ett antal tomter som kan bebyggas utifrån de behov som finns inom vård- och omsorgsnämnden. På planeringsstadiet finns även ett antal projekt som om de genomförs skapar ett tillskott av potentiella platser inom såväl särskilt boende för äldre som inom LSS. Nedanstående tabeller illustrerar den nu planerade utbyggnaden inom kommunen av särskilt boende, inklusive Armadas påbörjade projektering (i tabellen benämnd Norrgårdsvägen):

Boende	Byggs av/drivs av	Antal platser
Margretalund (påbörjats, beräknas klart 2015)	Larroy/Förenade care	57
Totalt antal platser 2015 inom valfritetssystemet		238³
Skånsta (2015-2016)	?	40
Totalt antal platser 2016 inom valfritetssystemet		323
Ljusterö (2016)	?	8
Björhammar (2017)	?	50
Norrgårdsvägen (2017) ⁴	Armada/?	50
Täljövägen ⁵	Svenska vårdfastigheter	?
Preliminärt antal platser 2017 inom valfritetssystemet		431

(Källa: boendeprognos 2013)

Inom LSS finns det ett planerat boende, Hantverkaren, med 6 platser, som enligt plan skulle stå färdigt under slutet av 2014. Byggnadsplanen har dock överklagats

³ I summan 238 ingår utöver Margretalund även de enstaka platserna på Smedbygården samt två korttidsplatser på Vårdbo.

⁴ 2013-11-11 fattade kommunfullmäktige i samband med att budget för 2014 beslutades beslut om att ge ett särskilt uppdrag till Armada AB att projektera ett äldreboende centralt i Åkersberga. Enligt boendeprognos 2013 anges att detta troligen kommer ske på Norrgårdsvägen.

⁵ Finns ej med i boendeprognos 2013

vilket försenat projektet och det finns en osäkerhet om när boendet kommer att bli färdigt. Några övriga tillskott av boendeplatser inom LSS finns inte planerade.

Vi har inte sett någon egentlig riskbedömning av ovan redovisade planering. I vård- och omsorgsnämndens budget 2014 framgår dock att en brist på särskilda boendeplatser dels innebär en risk för kommunen att drabbas av viten, dels i form av ökade kostnader för köp av dyrare enstaka externa platser. I budgeten förklaras att när Lagen om valfrihetssystem (LOV) införs (1 februari 2014) bör kommunens behov av att styra lokalförsörjningen minska då det blir utföraren själv som både ansvarar för samt bekostar lokaler. Detta förutsätter dock att det finns tillräckligt med utförare.

I boendeprognosen för 2013 framkommer att boendena i Margretelund och Skånsta finns med i valfrihetssystemet under förutsättning att vårdgivarna ansöker om att ingå i kommunens valfrihetssystem, och att de blir godkända. Under intervjuer med företrädare för socialförvaltningen framkommer att byggandet av det nya boendet i Margretelund (privat) varit behäftat med ett flertal problem och förseningar. En detaljplan för ett boende på Täljövägen är skapad, men att det fortfarande finns risk för överklagan.

4.2.1. Bedömning

Vår bedömning är att den planering som funnits inte varit tydlig, relevant och riskbedömd. I allt för hög utsträckning har den byggt på ett antal förhållanden som måste inträffa, varav många ligger utom kommunens kontroll, vilket gör att planeringen inte kan sägas vara tillräcklig.

Vidare ställer vi oss frågande till att det utöver ett nytt boende saknas planer för ytterligare LSS-boenden, inte minst i ljuset av risken för ytterligare vitesförelägganden pga utebliven verkställighet av beslut.

Vi efterfrågar en riskanalys av den nu liggande planeringen utifrån några scenarion, där ett kan vara att det saknas intresse från fristående aktörer att stå för alternativt starta byggnationen, och ett annat kan vara att nya fristående boenden inom valfrihetssystemet väljer att i hög grad sälja sina platser till andra kommuner. Det finns i kommunen redan ett antal exempel som visar på risker med föreliggande planering och att händelser som står utanför kommunens påverkan kan försena byggandet av nya boenden.

4.3. Finns alternativ och handlingsberedskap inbyggd i planeringen?

Inget nytt särskilt boende har öppnat i kommunens regi eller i entreprenadform sedan Enebacken 2004. Behovet av särskilt boende har sedan dess stadigt ökat, utan att några nya platser tillskjutits. Istället har behovet tillgodosetts genom användande av korttidsplatser, köp av privata boenden till en hög kostnad, samt köp av platser från utförare i andra kommuner.

Kommunens bostadsbolag Armada har dock under hösten 2013 fått i uppdrag från kommunfullmäktige att undersöka möjligheterna att bygga ett särskilt boende i centrala Åkersberga. Detta är ett första steg för att skapa handlingsberedskap och alternativ till om den ursprungliga planeringen, som redogjorts för i tabellen ovan, inte skulle hålla.

4.3.1. Bedömning

Vår bedömning är att det har saknats alternativ och handlingsberedskap i planeringen i tillräcklig utsträckning. En för stor tilltro till att privata aktörer ska välja att bygga och driva särskilda boenden har funnits, och när detta inte gett tillskott av boendeplatser har det saknats alternativ för att i kommunen säkerställa tillräckligt med platser. I planeringen finns ett flertal risker och potentiella problem som kan försena tillskott av boendeplatser inom äldreomsorgen. Genom uppdraget till Armada att påbörja projektering för ett nytt särskilt boende i centrala Åkersberga har dock en viss handlingsberedskap tillskapats.

Vad gäller LSS-boenden kan vi inte se att några planer finns för att möta det ökande behov som finns, utöver boendet Hantverkaren med 6 nya platser, vilket vi anser bör finnas.

4.4. *Finns kalkyler som tydliggör ekonomiska effekter vid bristande planering? Är de ekonomiska konsekvenserna belysta på ett tillfredställande sätt i planeringen?*

Vi kan i de granskade dokumenten inte finna kalkyler som påvisar ekonomiska effekter av en bristande planering. De ekonomiska konsekvenserna som en brist på boendeplatser innebär finns dock belysta i bl a vård- och omsorgsnämndens delårsrapport per 2013-08-31. Risken för viten med anledning av ej verkställda beslut identifieras som en del, den andra delen att de externt köpta platserna har en högre kostnad och påverkar därmed budgeten negativt. Klarar inte kommunen att kommande år säkerställa tillräckligt många platser i särskilt boende eller LSS-boende accentueras dessa problem.

En annan ekonomisk effekt av bristande planering av särskilt boende inom äldreomsorgen är för höga kostnader för hemtjänst. Ur ett rent ekonomiskt perspektiv är en plats i särskilt boende normalt sett dyrare än att erbjuda stöd i hemmet genom hemtjänst. Det är dock mer ekonomiskt för kommunen, när det gäller individer med stora vårdbehov och omfattande hemtjänstinsatser, att lösa omsorgsbehovet genom en plats i särskilt boende. Vi har i nedanstående tabell sammanställt uppgifter som illustrerar hur fördelningen av brukare inom äldreomsorgen ser ut, uppdelat på särskilt boende och hemtjänst. Vi har även inkluderat hur många timmar den genomsnittliga hemtjänstmottagaren får i månaden. Österåker jämförs här med de sju kommuner som har mest lika strukturella förutsättningar för äldreomsorg.

	Andel 65 + i särskilt boende	Andel 65+ med hemtjänst	Antal beviljade/beräknade hemtjänsttimmar per månad och person 65+
<i>Liknande kommuner (genomsnitt)</i>	3,5	6,6	25,0
<i>Tyresö</i>	3,2	6,4	27,7
<i>Sigtuna</i>	3,0	6,9	17,8
<i>Värmdö</i>	3,7	5,4	29,3
<i>Ekerö</i>	4,1	6,1	30,7
<i>Vallentuna</i>	3,8	6,6	34,1
<i>Upplands Väsby</i>	3,1	7,5	25,5
<i>Upplands-Bro</i>	3,5	7,2	9,8
Österåker	2,7	7,0	34,7

Källa: Kolada

Tabellen visar att Österåker, jämfört med andra, har förhållandevis få brukare i särskilt boende, och relativt många som bor i ordinarie boende med hemtjänst. Jämfört med genomsnittet för mest lika kommuner är andelen 65 år och äldre som bor i särskilt boende 0,8 procentenheter lägre i Österåker, och 0,4 procentenheter högre för personer över 65 år som har hemtjänst. Ser vi till det genomsnittliga antalet beviljade hemtjänsttimmar per person och månad, framgår att Österåker

jämfört med de mest lika kommunerna har betydligt fler beviljade hemtjänsttimmar. Jämfört med genomsnittet för mest lika kommuner är differensen 9,7 timmar. Sammantaget indikerar detta att det finns en hög vårdtyngd hos brukare i ordinarie boende som kräver stora insatser av hemtjänsten i Österåkers kommun. Vid en närmare granskning av de personer som står i kö till särskilt boende den 15 januari 2014 visar det sig att 2 av 18 individer har ett vård- och omsorgsbehov som överstiger 120 timmar i månaden.

4.4.1. Bedömning

Vår bedömning är att det sannolikt finns en omfattande vårdtyngd hos många hemtjänstmottagare, med höga styckkostnader per hemtjänsttagare som följd. I de fall kvarboende i hemmet är vad individen önskar och en trygg och skälig tillvaro kan tillgodoses där, är detta en merkostnad kommunen bör ta. Är höga kostnader beroende på en avsaknad av platser i särskilt boende, innebär det att en fördyring för ansvarig nämnd uppstår när äldre med hög vårdtyngd får sin omsorg tillgodosedd genom omfattande hemtjänstinsatser.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen inte gjort tydliga kalkyler angående merkostnader eller andra ekonomiska effekter som en bristande planering medför. I takt med att volymerna ökat och tillskott av platser i särskilda boenden inte kommit till stånd som tänkt, med ökade kostnader som följd, skulle sådana kalkyler sannolikt ha utgjort ett adekvat underlag för kommunstyrelsen att tidigarelägga beslutet att påbörja en egen projektering, genom Armada, av ett nytt särskilt boende.

4.5. Är framförhållningen tillräcklig?

Kommunens långsiktiga ekonomiska planering sträcker sig från år 2012 till 2022. Socialförvaltningens senaste boende- och befolkningsprognos från år 2013 är en 10-årsprognos som sträcker sig fram till och med år 2022. Under intervjuer framkommer att prognosen ska uppdateras årligen från och med 2014. Prognosen visar tydligt att behovet av platser kommer att öka. Nämnden beslutar om prognosdokumentet, men det uppfattas inte av kommunstyrelsen som ett beslut innebärande att vård- och omsorgsnämnden därigenom uppmärksammar styrelsen på sina behov.

För LSS beskrivs i budget 2014 att en ny gruppbostad, Hantverkaren, är planerad till år 2014 och att det finns ett behov av ytterligare en under 2015. Bygget av Hantverkaren, har det som tidigare nämnts, försenats, och för det andra boendet som behövs saknas idag planering.

4.5.1. Bedömning

Vår bedömning är att framförhållningen i Socialförvaltningens boendeprognoser är tillräckliga för att se demografiska förändringar. Däremot bedömer vi att kommunstyrelsens framförhållning för att tillgodose det prognostiserade behovet inte är tillräcklig. En förklaring kan vara att kommunstyrelsen inte uppfattat nämndens prognos som en signal till styrelsen att agera för att hantera ett ökat behov av boenden. Förekomsten av boendeprognoser sedan åtminstone år 2007 innebär dock att det inom kommunen under lång tid de facto funnits tillräckligt

underlag som bör ha skapat en medvetenhet hos kommunstyrelsen om ökningen av behovet av boendeplatser både inom äldreomsorg och LSS. Detta till trots har under de senaste tio åren t ex inte i nämnvärd utsträckning skapats några ytterligare platser i särskilt boende inom äldreomsorgen, vilket lett fram till en otillfredsställande situation idag.

5. *Sammanfattande bedömning*

Granskningen ska svara på frågan om kommunstyrelsen och vård- och omsorgsnämnden har en långsiktig planering som är ändamålsenlig.

Granskningen visar avseende särskilt boende inom äldreomsorgen att kommunstyrelsen som ansvarig för bostadsförsörjningen inte förmått att svara upp mot de behov som vård- och omsorgsnämnden identifierat. Samtidigt har vård- och omsorgsnämnden sannolikt inte varit tillräckligt tydlig i sin kommunikation av behoven och inte själv tagit initiativ till att närmare precisera vilken tillgång till boendeplatser inom kommunen som nämnden behöver för att fullgöra sitt ansvar utifrån socialtjänstlagen.

Den långsiktiga planeringen har hittills visat sig i för stor utsträckning varit beroende av att privata aktörer ska bygga och driva de särskilda boenden som behövs för att täcka behoven i kommunen. Kommunstyrelsen och vård- och omsorgsnämnden har visserligen fått signaler om att intresse har funnits och fortsatt finns från privata aktörer. I den långsiktiga planeringen har kommunstyrelsen dock inte i tillräcklig utsträckning lagt in alternativ och skapat sig en handlingsberedskap för de fall där planerade byggen inte kommit igång.

Vår bedömning är att vård- och omsorgsnämnden i stor utsträckning fullgjort sitt ansvar i planeringen genom att i sina boendeprognoser 2007 och 2010 signalera ett behov av ytterligare boendeplatser. Nämnden har dock inte fattat beslut om att tillstålla kommunstyrelsen en formell begäran med uppgift om antal nya boendeplatser, och skulle ha kunnat förtydliga sina behov.

Mot bakgrund av en situation idag med köer, köp av platser utanför egenregi och upphandlad verksamhet/entreprenad samt det fåtal platser i LSS-boenden som finns med i planeringen, kan vi inte se att kommunstyrelsen fullgjort sitt ansvar i planeringen. Vi noterar dock att under 2013 har styrelsen och sedermera fullmäktige fattat ett antal beslut som kan ge tillskott av boendeplatser.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen, utifrån sin uppsiktsplikt och sitt särskilda ansvar enligt reglementet "att med uppmärksamhet följa socialtjänsten och verka för att socialtjänstlagens mål kan uppfyllas", kunde ha säkerställt en dialog med vård- och omsorgsnämnden för att skapa en robust planering för tillskott av boendeplatser i kommunen. Vår uppfattning är att den långsiktiga planeringen, utifrån det delade ansvaret, skulle vinna på en förbättrad kommunikation och dialog mellan vård- och omsorgsnämnden och kommunstyrelsen.

För att stärka den långsiktiga planeringen rekommenderar vi följande:

- Kommunstyrelsen och vård- och omsorgsnämnden bör låta genomföra en riskanalys av den nu liggande planeringen för att täcka vård- och omsorgsnämndens behov av boendeplatser inom äldreomsorg och LSS.

- En tydligare beslutsordning bör inrättas där vård- och omsorgsnämnden beslutar att lämna över en tydlig behovsbeskrivning, i form av en boendeprognos som mynnar ut i specifika önskemål om var, när och i vilken form boenden behövs, till kommunstyrelsen som därefter fattar beslut om att bekräfta till vård- och omsorgsnämnden att behoven är uppfattade och beskriva hur man avser tillgodose dem.

10 februari 2014

Henrik Fagerlind

Projektledare

Anders Hägg

Uppdragsledare

14.

**Årlig redovisning av socialförvaltningens
arbete med det systematiska
arbetsmiljöarbetet,
SAM**

Tjänsteutlåtande

Socialförvaltningen

Datum 2014-03-18

Dnr VON 2014/0041-026

Till Vård- och omsorgsnämnden

Årlig redovisning av socialförvaltningens arbete med det systematiska arbetsmiljöarbetet, SAM

Beslutsförslag

Vård- och omsorgsnämndens beslut

Godkänna redovisningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet vid socialförvaltningen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har 2002-02-18, KF § 12, beslutat om en Arbetsmiljöpolicy för Österåkers kommun, SAM. Denna policy uttrycker kommunens åtagande och viljeinriktning beträffande arbetsmiljöns beskaffenhet och utgör utgångspunkten för det systematiska arbetsmiljöarbetet inom kommunens olika verksamheter. Det övergripande arbetsmiljöansvaret vilar på varje nämnd. Varje förvaltning ansvarar för att det finns en organisation för det systematiska arbetsmiljöarbetet inom förvaltningens ansvarsområde. Ansvaret för det konkreta arbetsmiljöarbetet ligger i linjeorganisationen och är en del av varje chefs verksamhetsansvar.

Förvaltningens slutsatser

Det systematiska arbetsmiljöansvaret inom socialförvaltningen finns dokumenterat på förvaltningens intranät och informationen finns tillgänglig för alla medarbetare digitalt på intranätet. Innehållet diskuteras kontinuerligt på enheternas arbetsplatsträffar och i skyddskommittén. SAM-pärmens innehåll uppdateras fortlöpande vid lagförändringar och förändringar i säkerhetssystemet.

Under 2013 genomfördes tre möten i skyddskommittén. En tillbudsansmälan inkom avseende hot om våld.

Medarbetarundersökning genomfördes i kommunen under hösten 2013 och resultatet analyseras nu inom enheterna. I december genomfördes även en arbetsmiljöenkät i Alceahuset som utarbetats av Företagshälsovården Avonova, fackförbunden och arbetsgivaren, resultatet ska återrapporteras till Arbetsmiljöverket. Socialförvaltningens skyddskommittén kommer att diskutera resultaten från medarbetarenkäten och arbetsmiljöenkäten för att på så sätt arbeta vidare med de viktigaste verksamhetsspecifika frågorna och förbättringsområdena som resultaten visar på.

I och med uppgraderingen till Windows 7 har cirka 80 nya datorer inhandlats. Flera av dessa är bärbara datorer vilket möjliggör arbete hemifrån och en mer flexibel användning av datorerna inom enheterna. Arbetet med kommunen som attraktiv arbetsgivare fortsatte under 2013.

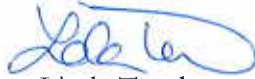
Tjänsteutlåtande

Skyddskommittén har diskuterat säkerhetsåtgärder vid eventuella hot på arbetsplatsen och medarbetarna har påmint om vikten av att göra riskbedömningar och att regelbundet testa sina säkerhetslarm. Ljudisolerande skärmar har satts upp vid de arbetsplatser där medarbetarna upplevt en hög ljudnivå.

Värme och ventilation har varit ett fortsatt diskussionsämne för skyddskommittén eftersom medarbetare på plan 4 alltjämt upplever att det drar och är kallt på många arbetsplatser. På plan 3 har klagomål framförts angående dålig luft och ojämn temperatur. Temperatur- och luftmätningar har genomförts med anledning av detta och fastighetsägaren håller på att åtgärda problemen.



Anne Simmasgård
Förvaltningschef



Linda Turula
Administrativ samordnare